

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

ט"ל תשבת מפני זרעו

ספר

שמירה טובה

ולהורות נתן

החילוק בין בשר עוף לבשר בהמה

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

זה השער לד' צדיקים יבוא בו

ספר
שמירה טובה

מתאר בפרוטרוט רוע מצב השחיטה בניו-
יארק ובארצות הברית בכלל, עפ"י מה
שראו עיני המחבר בעצמו במשך ח"י
שנה היותו שו"ב במדינה זו.

מאת

חיים מאיר בן מרדכי ז"ל
באלל, שו"ב

510 סוטטער עוועניו, ברוקלין

ניו יארק, התרפ"ה

ברוקלין יצ"ו שנת תשמ"א

יצא לאור ע"י חברה מזכי הרבים

שמירה טובה

כה דברי רבנו יונה (שערי תשובה ג') על הפסוק "לא תוכי להתעלם" (דברים כב, ג): "הוזהרנו בזה שלא להתרשל בהצלת ממו חברנו וכו', אף כי הוזהרנו להשתדל בהצלת חברנו ולשית עצו לעזרתם בעת צרתם, ואמר שלמה "התרפית ביום צרה — צר כחכה" (משלי כ"ד) פי': אם יש לך כח להציל בעצה או בהשתדלות ואתו מראה את נפשך שאין בך יכולת — יוקצר כחך. מדה כנגד מדה. ונאמו אחריו: כי תאמר הן לא ידענו זה, הלא תוכן לבות הוא יבין ונוצר נפשו הוא יודע והשיב לאדם כפעלו; הנה המניעה מן ההצלה ושית עצות עי העזר, הקב"ה יחשוב לו לעון כאילו עשה לרעהו רעה בפועל וכו', וזה והשיב לאדם כפעלו" עכ"ל.

מזה אנו למדים כי אם האדם יכול לעזור לחברו בענייני נצחיות כגון להדריכו בדרך הישרה, דרך התורה, על ידי תוכחה, ולא עשה זאו נחשב לו כאילו עשה לרעהו רעה בפועל ממש כנ"ל, וזה מפני חומו העון של מניעת התוכחה, שעליו אמרו חז"ל "לא חרבה ירושלים אלז על שלא הוכיחו זה את זה (שבת קי"ט). הרי שחז"ל עברו בשתיקה עי עוונות חמורים של הדור ההוא והזכירו רק את הדבר הזה של אי קינו מצות עשה של "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא יט, יז), וכל כך למה? מפני שהם מצאו כי זהו המפתח לכל העוונות כפי שאמרנו.

בספר שפרו משפט ספרהנח"צ ר' עקיבא יוסף ז"ל כעחמ"ה לב העברי כותב ח"ל: הנהצח"ק ר' נתן אולערי זל"ה רצה לפסול השו"כ דפס"ד, ולהכניע החותם של חסמ"א השורה על השוכים הפסילים כסוד על חרךך תחי' וכו', ואלמלא השיג כל רצונו חי' בא משיח צדקיני, אך הס"ם העמיד עליו רודפים קצבים, והצריך לברוח מפס"ד, ותלמידו הח"ס רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל (חובא כספר משכיל אל דל עיי"ש באריכות).

מעשה נורא שאירע בסלאוואקיי מקצב שהי' מאכיל פריפות ח"ו

יר"ע המעשה הנורא שאירע בתקופתנו לפני כארבעים שנה כסלא-וואקיי כישוב סמוך לווישניץ, שהקצב דשם הי' מוכר לאחד מחשוכי כעלי הכתים ולכסוף נחלה במחלה מסוכנת ואז קרא לפני גסיסתו את הדיין של הקהלה והודה לפניו שהרכה שנים מבר בשר טריפה לישראל ואמר שזה כשר כשר, ואח"כ מת. וכשהתכרה קדישא התחילו לחפור הקבר נתמלא הקבר עכברים. ורצו להכריח את העכברים ולא יכלו כשום אופן, וחפרו קבר אחר וגם זה נתמלא עכברים. וזרקו לתוך הקבר קש ועצים ועשו טריפה גדולה ושמעו קולות כבי' ומרוכ פחד כרחו מטם החכריא קדישא ואח"כ שוכ נתמלא הקבר עכברים וכאו לפני הרב ושאלו אותו מה לעשות והשיב שישכיבו את המת כך כקבר ושמו את המת בתוך הקבר מתוך כביות על החרפה של המת ותקף שהשיכו אותו בתוך הקבר התנפלו עליו העכברים ואכלוחו כולו רח"ל. המעשה הזאת נתפרסמה בכל הסביבה ורבים עשו תשובה.

הקדמה

הננו מציגים לפניכם העתקה מספר שמירה טובה שחיברו שוחט ירא וחרד שעסק במלאכת השחיטה ארבעים שנה ועשרים האחרונים היתה בעיר ניו יארק ולבו ראה הרבה מכשולות בבית המטבחים הן מצד המתעסקים, והן מצד המכשירים, והן מצד רבנים המסייעים בעקיפין, ובהיות שהמכשולות שמונה והולך שייכים גם בזמן הזה אשר תהליך השחיטה היתה אז בערך כמות שהוא עתה, וגם שיחת האנשים שעליהם שעליהם רבצה האהריות השתמשו באמתלאות שונות ובאותן הלשונות משתמשים כזו כן עתה, כאשר יראה כל המעיין בפנים. וע"כ לדעתי זכות הרבים לפרסם זאת הקונטרס והערתי עליה איזה הערות נחוצות כפי הענין ובקוצר.

גם לתועלת הרבים חלקנו דבריו לקטעים עם כותרת בראש כל ענין חדש, ליתן סקירה כללי להנמצא תחתיו, ואקוה שיתעוררו הרבים ויפקחו עיני עורים המגששים באפילת חשכת הגלות המחשיך עיניהם ולכם של ישראל מרוב צרות והשעבוד ותחרכה הדעת.

וד' ממרום יערה עלינו רוח טהרה לעבדו כולנו שכם אחר מתוך נקיון והזדככות נרו"נ מעתה ועד עולם אנס"ו.

ג. ב.

לא הוספנו בפנים דברי הספר "שמירה טובה" אפילו אות אחת רק הכותרת (קעפליך) והוספנו הערות מלמטה.

מובא בספר צפנת פענח מהה"ק בעל התולדות פ' יתרו (ד"ה ונראה דשמעתי ממורי), ומובא גם בספר דגל מחנה אפרים פ' עקב, וזה לשונו: שמעתי ממורי דיש בכתבי שאלות ותשובות של הרמב"ם ששלחו מדינה אחת להרמב"ם וחתמו על שאלה זו כמספר שבועים אלף, ילמדנו רבינו, מאחר שאין תחיית המתים מפורש בתורה, רק בש"ס רמזו ודרשו מהוכחות שלהם, אם כן גם לנו יש להוכיח ולדרוש איפכא וכו'.

והרמב"ם לא רצה בעצמו להשיב וצוה לתלמידו ר' שמואל אבן תבון לכתוב תשובתם, ותוכן ענין תשובתם הוא זה. אבאר לכם מאחר שנמשך לכם ספק זה, אם כן אין נשמתכם נמשך מבני אברהם יצחק ויעקב רק מאנשי סדום ועמורה וכו'.

והנה נפש האדם הוא דם הנעשה מכרירות המאכלים, ויש כמה מיני בירור, בתחלה על ידי שזורקת המרה טפה במאכל שבתוך מעיו, נכרר הגם ועב ונעשה צואה ויוצאה לחוץ, בירור ב' יוצא למי רגלים, בירור ג' נעשה זיעה, בירור ד' נעשה שערות וצפרנים, בירור ה' הדם נבלע בכבד וטחול וכו', ומבחר הדם נכנס בלב ואחר כך במוח, ומזה נעשה השכל והדעת, ומדבריהם נראה שאתם כופרים בדברי חז"ל, אם כן לא נזהרתם מאכילת איסור ודברים טמאים, והשכל והדעת שלכם נעשים מהדמים של טריפות ואיסורים, והשכל והדעת שלכם נמשך להכריע אל הטומאה כי ממנו נעשה, ואם כן איך תוכלו להכריע בשכל שלכם נגד רבותינו חכמי התלמוד, אשר רוחב לבם הי' רחבה מני ים וכו', ותדעו נאמנה מאחר שירדתם לספק זו וכפירה זו שהפורעניות קרובה לכם, וכך עלתה להם שבא עליהם מלך אחד והרגם והשמידם, ורצו להמיר דתם ולא קבלו אותם מאחר שכפרו בתחיית המתים, והאומות מאמינים גם כן בסוד הגלגול ותחייה, וכמ"ש הפילוסוף וכו', ומעט מועיב נמלטו להרמב"ם וחזרו בתשובה, עכ"ל.

כתב האוחה"ק פ' שמיני עה"פ ולא תטמאו בהם וגו', אולי שיכוין לומר לכל יכניסו בפיהם אפי' בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפנים דבמזיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמטם נפשו ונטמאת, והוא אומרו ולא תטמאו במ עכ"ל. עוד להלן עה"פ והתקדשתם והייתם קדושים וגו', פי' שאם מתקדשים למטה לכל יכנס בגופם שום דבר טמא, גם ד' ישמרכם בזה עכלה"ק.

ספר שמירה טובה

א

מנהג בכל תפוצות ישראל שהעיר מחזיק-הרב, והרב השוחטים ובניו-יורק הכל מהופך

(בדף כ' וז"ל)

זאת ועוד אחרת: שמהראיה שאביא לכם על אכילת ספיקי טריפות תראו ותבינו בעצמכם שהאשמה היא על ראש עמנו בני ישראל, שאינם עושים כחקנת העיר כנהוג מעולם בכל תפוצות ישראל, שהעיר תחזיק את הרב והרב מחזיק את השוחטים. ¹ ובארצנו אף שניו יארק היא עיר ואם בישראל, היא ההיפוך מן הקצה אל הקצה, אין העיר יודעת מהחזקת הרב ולא רב יודע מן השוחטים, וכמו הפקר היא לכל בין לרבנים ובין שוחטים, ומי שיש בידו לקחת באיזו תחבולות נשאר ידו על העליונה.

ב

בניו יארק כל הרוצה נעשה רב, וכל הרוצה נעשה שוחט

התנא אמר לנו עשה לך רב וקנה לך חבר, והיינו, שראשי העיר יבחרו רב הגון וישר, כמ"ש צדק צדק תרדוף, והרב ישגיח על

---

1. המחבר בוכה תמרורים על שינוי העצום שבין עיר ניו יארק לבין מנהג תפוצות ישראל שמעולם, בימי קדם בכל הארצות היו הקהל מחזיקים בהרב, והרב מחזיק השוחטים ובאופן זה הי' אימת הרב על השוחט ואימת הקב"ה על הרב. בעיר ניו יארק נתהפך הגלגל בעלי המטבחיים מחזיקין בהרב (בצירוף שארי בתי חרושת המייצרים מיני מזון ושתי') וגם בהשוחט ואימת בעלי בתים מוטלים על שני אלו הרב והשוחט זה לבד די והותר לקלקל כל הכשרו של הרב, (והגם שהמחבר מצייר ענין הרב והשוחט בע"א קצת, מ"מ בימינו כן הוא).

השוחטים שיהיו תמיד תחת ידו בהשגחה יתירה.² ובפרט כעיר גדולה זו שבארצנו, ואם ימעט ברב א' יעשו ב' או ג' באופן שהם יהיו נחשבים לרב הכללי, שבלעדם לא יהיו שום רב להרים ידו ליתן הכשרים על שום דבר, רק שיהיו עוד הרבה.³ רבנים מסתעפים להם ומסייעים להם, על ידי רשותם. אבל אצלנו כל הבא לעיר ממציא לו איזה חברה ע"י⁴ איזו תחבולות ונעשה רב וכן השוחט ממציא לו איזה האלסיילער ומשלם להשוחטים כפי שיתפשרו ונעשה שוחט ולהרב אין שום⁵ דעה בזה,

2. כוונת המחבר דבעיר גדולה הזיוף יותר נקל ושכיח וצריכה זהירות יתירה, ועוד כוונתו דבעיר ניו יארק יותר באפשר להקל להחזיק ברב שהרב ישגיח על השוחטים ק"ו מימים הראשונים שגדל הלחץ זו דוחק הפרנסות ואעפ"כ החזיקו ברב, כ"ש בעיר גדולה כניו יארק שהרחבות מצוי' ודאי צריכה להיות כן, ולא שיהיו עיני הרב לבעל החרושת ומצפה לטשעק שלו, רבכה"ג פשיטא שעל כל פשעיו תכסה אהבת בצע ממון שלו.

3. נקודה מפליאה העיר המחבר לא כמו שנוהגין שרב אחד ממונה על הרבה חלקי כשרות, וגם דין תורות ועוד, דא"א שתהי' מלאכתו באמונה עי"ו, וגם לא יעמיד תחתיו סתם משגיחין כפי הנהוג אלא יהיו הרבה רבנים כ"א ממונה על חלק שבידו לפקה, ועליהם רב הכולל.

4. כוונתו למנהג ארצה"ב דכל הרוצה להתנהג ברבנות ממציא לו חברה פותח ביהמ"ד ומדביק טבלא מבחוץ כאן קנה מקומה בהימ"ד פלוני, ומתאונן המחבר שהוא חורבן עצום, כי עי"ו ביד כל ריק ופוחו ליקח מטה הרבנות בידו, דבימי קדם היו הקהל מקבלין הרב, ולא חסרו מבקרי ומחפשי מומין שהיו חוקרין ובודקין בשבע חקירות ועוד שבע, ובעבור כל פגם כל דהו ביראת קל שמצאו בו מענו מלקחתו עד שהי' קשה התקבלות רב כקריאת ים סוף, אבל בזה"ו פותח ביהמ"ד כפותח חנות, ומי שאינו מרוצה עם הרב ילך לביהמ"ד אחר והרב מצידו אומר לנפשו שפטור מלהטיף מוסר כיון שהם לא קיבלוהו עליהם למורה ומדריך רק הוא בעצמו קיבל נפשו לרב לקיים דחול"ל לעולם ילמד אומנות נקי' וקלה", ובין דא לדא, הדורות מתדלדלים בעוה"ר.

ועי"ו נחסר פרנסת הרב כי לא קיבלוהו בני אדם ע"מ לפרנסו, וכבר א"א לו לילך לבתי העבודה ולעסוק בסתם מלאכה כתפירת בגדים, או להסתחר בפומבי שהרי כ"ו פגם לתואר "רב" שלו וכתוצאה מזה נעשה משררות שלו עבדות ונעשה עבד לבתי מייצרי מוון, ובעלי המטבחים, להכשיר פרי עמלן, בתחלופת משכורת הגונה, שמעה עמי בינה זאת.

5. פירוש לא מיבעי' שאין שואלין ממנו אם השוחט הגון בעיניו, אלא גם ברואה כי השוחט קל ומכשיל הרבים אין בידו לעשות כלום, כי השוחט והקצב קמים עליו כחניתות של ברזל ומשתיקין אותו בנויפה.

אם הפארמאן מהשוחטים אומר עליו טוב הוא למלאכה, אז נשאר שו"ב לעיר, וכן הוא שוחט את העיר וד"ל.

ג

הרבנים מתיפים שהעם יהנו מהם

וממילא רבנים ושוחטים כאלה כמה יתכבדו לפני העם אם לא בראשי האנשים האלה וגו'. והיינו שעושים את ראשם שוים ליתר העם בהקפת הראש ומפאת הזקן, אז העם נהנה מהם, בראותו שהם שוים עמהם ומן הסתם היתר גמור הוא. והגם שבזמן הזה ישנם אצלנו רבנים מפורסמים ג"כ, שבאו מיוראפ, שעליהם אפשר לסמוך ככל ערי ישראל, אבל אין בידם שום כח וחוזק לעשות דבר מה, כי הרבנים הדאשונים מחזיקים⁶ בחזקה את העיר, ולא העיר מחזיקה אותם, שנוכל לאמר עליהם שום דעה. וזוהי כוונת התנא עשה לך דב, היינו שהרב יהיה נשמע לך להיראים והשלמים מהעיר ולא שהרב יהיה עליך כמו שירצה. אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים, ואז גם הקטנים נשמעים לגדולים. וזהו שמסיים התנא וקנה לך חבר, היינו, איך יהיה כזאת הוא רק על ידי קנין, כי ידוע שהקנין אי אפשר להיות על יד אחד אחד דק מידו של זה ליד חברו, כן הוא בקנין חבר, שכל עם בני ישראל יתאספו בחברותא ויתנו כפיהם בקנין זה עם זה להסכמה אחת על החבר אז יהיה הכל טוב וישר.

ד

יסוד מכשיר הגון חקירה על שורש כל דבר

הן ידוע לכל המאמר שיש בדברי חז"ל, זרוק חוטרא אאירא אעיקרא קאי. והגם שהוא כמו משל של הדיוט אעפי"כ שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד, ויש ללמוד מזה כשאדם בא לעיין איזה דבר יראה בהשורש של אימיתות הדבר, זוהי הכוונה אעיקרא קאי, גם כי שלמה המלך ע"ה אמר החכם עיניו בראשו, היינו שהחכם יתן עיניו לעיין בראשיתו של דבר, אם יתוקן הדבר מראשיתו יהיה טוב גם בסופו, וכן מפורש גם בתוה"ק (דברים כ"ט) פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה וגו' הרי שהתורה מזהירה לנו שיהיה השרש שלנו טוב, ואם יהיה לא מהטוב⁷ נעקור השורש, כי כן הוא האמת, מה יועילו אם יקצצו הענפים

6. עי' לעיל מספר 4 ותבין דבריו שבכאן דכוון למ"ש שם.

7. כוונתו באם אחד בא לעשות תיקונים בבית המטבחים בדברים הנראין שלא כהוגן בעיניו, לפתי יחשב, ודומה לקוצץ ענפים מאילן המושחת בשורשו

הרעים, אם השורש הרע נשאר והלא יצמחו ויגדלו עוד הפעם מהשורש הרע, כמובן לכל.

ה

ביקורת הרבנים בבית השחיטה – סמיית עינים הוא

אסדר לפניכם מה שורש כפי ידיעתי בזה, ובפרט כאשר יש אצלנו רבנים מפורסמים כעת, שבאו לארצנו ואינם יודעים מתהלוכת הארץ ובפרט מהנהגת השחיטות, וגם אם אולי איזה רב ידבר לפניהם טוב, ⁸ וגם אפשר שיקח את הרבנים המפורסמים ויביאם לבית המטבחים ויראה להם באצבע איך שעומדים שוחטים והכל נעשה יפה ומהודר, אל תפנו אליו ולא תשמעו לדבריו, כי אין זה כי אם סמיית עינים.

ו

א"א לרב לעמוד על הנעשה בבית מטבחים מבלי שיעמוד שם ג' חדשים רצופים

כי אי אפשר לשום ⁹ בן אדם לדעת ולעמוד על תוכן העיקר מה

שיחזור ויצמיח עוד יותר ענפים מקולקלים מהראשון, וכן בזה הרשעים כים נגרשו ונגד כל תיקון שמתאמץ לעמתו יתרבו קלקולים, והעצה לחקור שורש סיבת הקלקול האין בא לידי כך, אולי השוחט פגום אולי ההשגחה גרועה, או הבעה"ב דוחק, ושם יעשה התיקונים.

8. כפי הנראה מדברי המחבר הי' אחד מתכסיסי הקלים להביא רבנים לבית המטבחים ולהראות להם שהכל טוב ומהודר והחכמה הטמונה בהערמה זו כי על הרוב גם הרבנים לא ידעו שאין יודעים (שזהו תכלית הידיעה) ומחבר ספר זו טובה גדולה עשה בעמיו לעורר לבב רבנים היראים על דבר שהגיע לתכילתו מדי עסקו בה, כי לעמוד על אמיתת הנעשה בבית המטבחים א"א בפחות מג' חדשים רצופים, והוא הערה נפלאה אשר ראוי לכל רב ירא וחרד באמת לשים לבו עליה, לבל יצא מכשול על ידו. ובמיוחד העיר המחבר על הרבנים יוצא אייראפע שאין בקיאים בטיבה של מדינת ארצה"ב, וכאשר מזמינים אותן לבקר בבית המטבחים סוברין כי תהלוכותיה כמו בהמדינה שממנה באו ובביקור קצר ירד לעומקה, וזה טעות גדול ונורא ודמיון זה רבים חללים הפילה בעוה"ר.

9. הדגיש בלשונו דא"א לשום אדם אף אם תרב חכמתו בחכמת שלמה, ויראתו כמשה רבינו ע"ה, מ"מ א"א לעמוד על טיבן של העוסקין בראיה בעלמא.

שנעשה בבית המטבחים, עד שיעמוד שם במלאכה עצמה עם כל הפועלים דשם עם הנכרים ועם היהודים לא פחות מזמן שלשה חרשים רצופים ובתמידות מראשית מלאכת היום עד סוף מלאכת היום, אז תהיה לו ידיעה להבין מה שאפשר להיות טוב או לא טוב. כי אין אדם אחד יכול לראות למרחק מה שהשני עושה שם ומה שרואה בעצמו ואינו עושה במעשה ידיו, וגם אם ראה במקום אחד לא יכל לראות מה שבאותו רגע נעשה בחדר השני והשלישי והרביעי וגו', כי השורר השחוט יתחלק אחר שחיטתו לשבעה חלקים למקומות ולחדרים שונים, ששם נגמרת המלאכה של כל אחד ואחד, על כן ראייה כזו אינה שוה ¹⁰ כלום, כי אין לשום אדם שבע עינים שיכול לראות בפעם אחת בשבעה מקומות, לא ראייה ולא ידיעה!

ז

שוחט שעסק בבית המטבחים בעצמו ואינו רוצה לטעום טעם בשר

ידוע לכל מאמרו של רבא, שכל איש במקום שאין מכירין אותו שרי לאודועי נפשיה, לכן אודיע אני היום ברוך השם כבן שבעים ושתיים שנה ועד שנת הששים לערך עסקתי במלאכת שחיטה ובדיקה מכן עשרים שנה לערך עסקתי בשו"ב בעיר נעוועל עם שוחטים מפורסמים בתורה ויראה. ה"ה ר' משה ליב ז"ל בנו של הרב המפורסם ר' פרץ שהיה רב במחננו נעוועל ולסוף ימיו בעיר טשערנינאו ושם מנוחתו כבוד, ואחריו לא קם כמוהו זי"ע, וכערך עשרים שנה עסקתי בשחיטה ובדיקה פה ניו יארק, וזה יותר מעשר שנים שחדלתי מלעסוק בשו"ב, ובה"ש שהזמין לי פרנסתי שלא אצטרך למלאכה לעת זקנתי וכה יתן לי הנותן מטובו לכל להחייני ולהחזיקני כל ימי חלדי האחרונים וטעם של בשר בהמה דקה או גסה לא טעמתי זה כארבע עשרה שנה, כי גם בשלש שנים האחרונות שעמדתי עדיין במצב עסק

10. ענין הבלבול הסיבוך בבית השחיטה ע"י ניתוח הבהמה להרבה חלקים והתחלקותה למקומות וחדרים שונים ישנם גם היום, ובקצת ענינים עוד נסתבר יותר ויותר מימי קדם.

השו"ב כבית המטבחים לא אכלתי גם מהבשר ההוא,¹⁰ * יען כי יתר השוחטים לא עשו כראוי ולא יכולתי לעמוד נגדם עד כי משום זה עזבתי מצבי שם.

ח

כאשר מתאוננים אודות מכשולות לנכבדי, העיר צועקין לך אל הרב

והודעתי מזה לכמה בע"כ מהגבירים והנכבדים שבעיר ונתנו לי תשובתם: אין אנו משגיחים אחר זה ויש לנו שם רבנים האומרים כי הכל טוב ומוכרחים אנו לסמוך¹¹ עליהם.

ט

רבנים חותמים חותם כשר על ספק נבילה וטריפה בתירוץ דאל"כ ימכרו נבילה ממש

וכאשר דברתי עם רב אחד ידוע שמהראוי גם לו לעזוב את השגחתו על בית המטבח, למען ידעו רבים שאין להם שום השגחה, ולא יהיה הקולר תלוי על צוארו מלהכשיל הרבים, אמר לי בזה הלשון: מה יהיה התועלת מזה שאלך לי, הלא השוחטים יקחו להם רב אחר שיהיה עוד גרוע ממני! כי השוחטים הם הבע"כ על זה איזה שיבחרו ויציגו

10. למדני מכאן כמה דברים חדא כי מעלת השוחט אינו מעיד על הבשר הנמכר בשוק כי טוב הוא בטענה דאלמלי הי' איזה פקפוק ודאי לא הי' שוחט פלוני עובד שם, וזה איפוך ממה שאנו רואין שוחט שעסק בשחיטה ולא רצה לאכול מבשר שבבית המטבחים, מטעם שוחטים האחרים.

ועוד אני מעיד כי שמעתי משוחט מומחה מאד שהעיד על עצמו כי בהיות שהמכשולות עצומים מאד גדר בעדו שלא לאכול בשר רק ממה ששחט הוא ולקח משם לביתו, לא זולת.

11. אין כל חדש תחת השמש וכדיוס הזה תמצא תירוץ זו בפי כל הבריות מגדל ועד קטן, וממש יצאתי מהתפעלות כאשר אמר לי אחד בזה הלשון, "כאטש איך ווייס אז די פללייש פראדוקציע האט מערערע כשרות פרבלעמן ווייל איך האב דארט געארבעט פונדעסטוועגן עס איך ווייטער דאס פלייש אויפן רביס חשבון וואס געט השגחה" הישמע כזאת והיתקבל תירוץ פטפוטי כזה על דעת בר שכל? ק"ו בן ק"ו בב"ד שלמעלה

אותו לפני ההאלסיילערס והם פוסקים לו שכירתו לשלם, וכזה הוא נעשה רב ומוחזק על כל העיר ואגפיה, כי שמו עם החותם שלו נתלה על כל הצאקס בשר הנמכר בעיר ובקאנטרי ונודע לכל שהוא הגדול ועליון על כל הרבנים שבעיר. ¹² ובאים אצלו לקחת הכשרים על כל הפראדוקטען הנמכרים בהכשר ומשלמים בעד ההכשר שניתן להם בכי טוב ביד פשוטה, יען כי ההכשר שלוקחים מהרב המה משאירים אותו לירושה ¹³ גם לבני בניהם עד סוף כל הדורות, שהדבר ההוא נעשה בהכשר הרב ויאכלו המהדרין מן המהדרין. וראיתי הכשרים כאלו במקומות שהרב לא היה שם מעולם, לא הוא ולא משגיחו, וגם כי באיזה פעקטארי שיש איזה משגיח, גם שם מסתפקים כמשגיח אחד במקום שנצטרך חמשה משגיחים!

,

הילוך השחיטה פה ניו יארק

ואספר לפניכם מתהלכות השחיטה דפה ניו יארק:
 לערך שלושים שנה למפרע הסכימו כל אחינו בני ישראל דניו
 יארק לשלוח לעיר ווילנא ברוסיא להביא לכאן את הרב המפורסם ר'

12. הערה נפלאה העיר לן המחבר כי רבנים הקלים מרויחים בנתינת חותם הכשר שלהם בכפליים, חדא הון תועפות ממון ההכשר, וגם כבוד שע"ז מתפרסמין בכל קצוי ארץ לרב מפורסם, אשר בלתי זה לא הי' יודעין ממנו כלל וכלל וכמובן דכל כי האי גוונא הנסיון כפול והמכשלה עצומה-וכ"ז ללמד על הכלל כולו דכ"מ שיש לחוש שלהוט הרב אחר כבוד המדומה יותר מעותדין להנזק מהשגחה שלו-ובפרט זה ירדנו ג"כ פלאים מימי קדם שכל רב בעירו לא הי' נצרך לפרסום כי הי' מפורסם בעירו (לבד מה שהיו עסוקין במלאכת הקודש ומובדלין מכבוד המדומה) וגם לא היו מקבלין ממון יתירא מקופת הקהל בעבור כל השגחה. ובניקל הי' להם לעמוד בנסיון שלא לחתום שם על מאכל מפוקפק לא כן בימינו שמקבל שכר מיוחד על כל מאכל ומשקה בפני עצמו, וגם נתפרסם שמו בכל קצוי ארץ ונתרומם הורו ותפארתו, מי פתי יוותר ע"ז כל שיש אמתלא כל דהו להכשיר.

13. הכוונה למנהג הרבה בעלי חרושת שחותמים על חבילי וקופסי מזון שם רב המכשיר שכבר שבק חיים לכל חי עשרים ושלשים שנה ונראה כמצבה לנשמת פלוני הרב ומאנין בזה דעת הקהל. וכ"ז לבד מהכשרים הניתנין על מיני מזון אשר לא שופתם עין הרב מעולם, ולא ראה רק מטבע הכסף הנשלח לו תמורת חותמת הכשרות.

יעקב יוסף ז"ל, ונתקבל להיות רב הכולל דפה, ובאמת שהוא גדר הרבה פריצות והתקין תקנות טובות בעד עמנו בני ישראל דניו יארק. אך יען שהיה ההכרח לדבר עם סוחריו העיר ובפרט עם ההאלסיילער של בית המטבחים של גסות ודקות, שכולם מאנשי שפת אשכנזית ואנגלית, וזה לא היה ביכלתו של הרב לדבר אתם, היה מההכרח לתת לו איזה רב לסניף ולסרסר, שביכלתו לדבר בלשונם. ובאותו הזמן היתה החברה של אנשי אונגארן ידם תקיפה פה ניו יארק בעשירות, ואחרי הרבה סכסוכים בתוך בני עמנו בני" את מי יבחרו לסניף להרב, גברה ידם של אנשי אונגארן שיקחו את הרב שלהם, ד"ר ידוע בכאן, כי הוא מלומד ביותר בלשון אשכנז, כי שם נתגדל ושפתו נאה עם כל ההאלסיילער, ובמה שנוגע להודאת דבר תורה לא היה שייך, כי לא נצרכו לו, כי היה הרב הכולל, שבלעדו לא היה נעשה שום ד"ת.

הרב הכולל קבץ ואסף את כל השוחטים מן העיר שיעמדו לפניו בנסיון, והשו"ב שלא הוכשר בעיניו העבירו הכל כרת, גם תיקן שיהיו פלאמבעס נתלים על הבשר כשר, גם על העופות שנשחטו בהכשר ובחותם הרב והכל היה על צד היותר טוב הן בכשרות והן בהנהגת היהדות בבתי כנסיות, והיה כן עד העת שחלה ונפל למשכב ולערך חמש שנים לא יצא מפתח ביתו עד זמן מנוחתו כבוד זי"ע, ובמשך החמש השנים האלה היתה אשתו של הרב המושלת בביתה ונשתנה הרבה שנים בביתו, כי הוא לא ידע מזה, ובתוך השנים האלה נתחזק הרב הנ"ל העוזר, שהיה עושה הכל בפקודת הרב הכולל, ועבור הרב להחזיק מחיתו.

ואחרי מותו של הרב הכולל לקח עוזרו את הרבנות ביד חזקה, כי הוא הנכבד אצל ההאלסיילער ולא רצו לקבל שום רב אחד, כי הוא המדבר טוב בשפתם וגם מבני עירם, וממילא נשאר גם לרב על העיר ליתן שאר ההכשרים, כי זה כלל גדול פה ניו יארק, את מי שהאלסיילער מחזיקים לרב זהו רב העיר, כי הם משלמים את השכירות מדי שבוע בשבוע די ספוקם, גם השוחטים כולם סרו למשמעתו, כי עשה להם הנחות רבות, גם הם התחילו לספר פאת זקנם כמו שהוא עשה, רק שהם היו מיפים כוחם לספר ביותר, כי הם יודעים את הנאמר בהגדה כל המרבה לספר הרי זה משובח, וחולי זה נשאר גם עד היום הזה.

השוחטים נתעלו במעלה העליונה אצל ההאלסיילערס עד שנעשה ידם תקיפה ועליונה גם על הרבנים והרבנים מוכרחים להיות

נשמעים להשוחטים בכל תהלוכות עיני השחיטה, גם השוחטים נתקשרו כולם בשם יוניאן, כמו החייטים, ושום שוחט לא יקובל להיות שוחט עד שישלם כפי משכורתם שנתפשו ואז הוא נכנס להיוניאן להיות שוחט, ואין להרב לומר שום דעה בזה, וחיזוק השוחטים אצל ההאלסיילערס נתהווה רק על ידי דבר אחד, שאחר מיתת הרב הכולל עשו השוחטים הנחה גדולה לבעלי הבתים שלהם וגם לעצמם, והיינו, כי מתחילה היו משלמים להשוחטים מדי שבוע בשבוע, כמו כל שכירי הפועלים כך וכך לשבוע, וממילא מובן שלא היו נוגעים בדבר כמה יהיה מהם טריפות, אבל אחרי מותו שינו את ההסדר, שהשוחטים יקבלו את שכירתם רק מהכשרות ולא מהטריפות, ובכמה נתרבה מספר הכשרות אצלם מבראשונה, זה לא אוכל לומר על ברור, יען שאני לא שמשתי בבית המטבחים ששם היה הר"ר הנ"ל, רב, כי אני הייתי בבית המטבחים שהיתה תחת השגחת הרב ממאסקווי ר' יעקב ווידרעוויץ ז"ל, ועמדתי שם במלאכת השו"ב ח"י שנים עם ה' חדשים, וכל שנותיו של הרב ממאסקווע הנ"ל הפצירו בו הבעלי בתים, היינו ההאלסיילערס שיעשו גם הם לשלם להשוחטים מהכשרות, ולא הניח כזאת לעשות, רק שיקבלו את שכירתם כשכירי יום מדי שבוע בשבוע, וזכות זאת יעמוד לו, שדבר גדול עשה.

וממילא כל הפועלים הישראלים, המבדילים הכשרות מן הטרפות, כמו בלאמביכער מהבשר ומן (הסמאל סטאף) היינו הקרבים והראשים והרגלים, ג"כ קבלו את שכירתם מדי שבוע בשבוע מן הבתים ולא היו שייכים להשוחטים, ולכן היתה היכולת לפועלי מלאכה זו לעשות הכל כד"ת.

יא

סדר השחיטה ובדיקה וניתוח

באותו הזמן היה סכום השחיטה לערך 3000 לשבוע, וכשעה אחת היה הכל נשחט ונגמרה כל המלאכה שלהם, ערך ששים שורים גדולים, ולפי החשבון יעלה רגע אחד לשור להגמר כל מלאכתו, ההפשט והניתוח והנקיון מהקרבים ולכל אחד יוכל על מקומו הראוי לו להיות, ומי שלא ראה את כל זאת יתמה: היוכל להיות שכרגע אחד יוגמר כל המלאכה משור גדול! אבל כן הוא הדבר, כי ¹⁴ תיכף שנשחט

14. וסיסטעם הלזה נוהג גם בזה"ז בינו והתובננו היטב בדבריו כי ממנו תבין סדר השחיטה והבדיקה לבשר בהמה שאוכלין כהיום.

השור יבואו ששה פועלים בפעם אחת, ארבעה יפשיטו את הרגלים, אחד הראש ואחד מתחיל (רק התחלה הוא עושה) להפשיט מן הצואר לכרס ומניחה כך בלי הפשט, רק עשה מקום מהיכן שיבואו פועלים אחרים להפשיטו אחר שיתלו את השור על רגליו האחרונות, בעזרת מכונה נתלה במהירות, ואחרי כן יבואו פועלים אחרים לגמור את ההפשט ולחלק לחלקים, ועוד פועלים עומדים מוכנים עם עגלות קטנות ההולכות על שני אופנים, כאחת מהן יקבלו הקרבים וכאחת הריאה והכבד, כאחת מהן יקבלו את הכרס לבד, כי גדול הוא, ובעגלה אחת יתנו את הראשים. בעגלה אחת מקבצים את הרגלים, וכל אחת מהן תוכל למקומה ולחדר מיוחד ששם מנקים את הקרבים מהפרש ומן החלבים, והבני מעיים נפרדים לג' חלקים, הדקין לבד והרחבים לבד והקיבה לבד והכרס לבד, כי כל דבר ודבר נמכר לחוד, וכן הראשים לבד והלשונית לבד, והכל מנוקה בשטף מים רבים לכל אחד, כי עכו"ם מקפרים אנקיותא יותר מישראל, כידוע.

ורק בשורה הראשונה הנשחטת בתחילת היום שנים עשר זה אחר זה בפעם אחת ישתהא זמן ערך חצי שעה, יען שהפועלים מוכרחים לעמוד זה אחר זה ולהמתין עד שהאחד גומר את מלאכתו ואז מתחיל השני את מלאכתו, אבל בשורה השניה הנשחטת אינם ממתנים כלל, כי בעוד שהשורה הראשונה לא גמרה עדיין את המלאכה בשלמות, השורה השניה, שנים עשר שורים, נשחטים ומונחים על הארץ והפועלים מפשיטים את הראש והרגלים ועושים את מלאכתם על הארץ ומכירים הכל שיהיה מוכן ומזומן לתלותם בעזרת המוכנה על מקום הראשונים, ופועלים שם לרוב עד אין מספר, ומה שהאחד עושה לא יעשה השני, רק שמתחילים ומזמינים אחד לשני מה לעשות ומה לגמור, והראש (פארמאן) עומד על גביהם שלא להניחם לרגוע אף רגע אחד, ולפעמים היו זמנים כאלה שנצטרכו בעלי הכתים לשחוט יותר, אז היה נגמר 80 שורים בשעה אחת, כי פועלי עכו"ם הם לרוב וביום שצריך יותר הוא מרבה בפועלים יותר.

ובתוך הזמן שהשור השחוט מונח עדיין על הארץ¹⁵ מוכרח השו"ב לבדוק הריאה בכדיקת פנים, ואם ישהה רגע אחד יותר בכדיקתו בשור האחד הוא מפסיד את בדיקת השור השני¹⁶ המונח אז על הארץ.

15. היינו הזמן הקצר מתחילת ההפשט עד שנתלה ברגליה.

16. ובשו"ת לבוש"מ מחמיר בריאה הנזרקה ממקום למקום.

כי יש עכו"ם אחד שכל מלאכתו היא ללכת משור לשור המונחים על הארץ ולחתוך במגירה את החזה מהשור מתחילתה ועד סופה, כשיתלו את השור יהיה מקום קל להשליך משם את הריאה עם הכבד, והעכו"ם הוא עושה מלאכתו במהירות יתרה על ידי הפארמאן שעל גביו ולא ישגיח בזה אם השו"ב בדק כבר את הריאה אם לא, ואם הבודק פנים לא יזמין ולא יתקן בפנים כל הסרכות שיש בהן להניחן בשלימותן על מקומן בכדי שלא יתפרקו מעצמן. אז כמעט כולם נאבדות על ידי הפועלים המשליכים את הריאה בחזקת ידם מהשור על הארץ ומן הארץ לתוך עגלה על ידי עכו"ם שני, ופעמים רבות הן מעבירים את העגלה שלהם עם אופני הברזל שלה על הריאה בעודה מונחת על הארץ והסרכות כלא היו, עד שבאים ליד הבודק-חוץ על השלחן, אם לא שהבודק חוץ יתעכב על ריאה אחת לבודקה ערך רבע שעה לא פחות, אז ימצא היכן היא מנותחת, אבל זה אי אפשר לו לעשות, כי תיכף יתמלא השלחן עם ריאות, מן השורה השניה ואיננו יכול דעת איזו ריאה היא ומאיזה שורה, ואם יהיה הכל נעשה כד"ת.

אתם, רבותי, שימו נא את לבכם להבין כמה היה מן ההכרח להיות לזה שוחטי השור ובודקי פנים ובודקי חוץ לפני המהירות של פועלי העכו"ם, כאשר מלאכתם היא ממש כאש להבה בידם מחמת הרגילות במהירות, ואינם צריכים להשגיח על כשרות, וכן כמה נצטרך לזה אנשים מישראל, לברר הכשרות מן הטריפות להניח עליהן החותם "כשר", כי כל מין אחד מונח בחדר בפני עצמו ששם נגמרת המלאכה, ושם הם נבללים יחד, הכשרות עם הטריפות ומוכרת שם להיות איש יחידי מאחב"י לברר זה מזה ובעוד שהוא במקום אחד לא יכול לראות מה שנעשה בחדר השני, ומה שעושים רושם לכתוב בעפרון (בעל"ז Crayon) על הדקין או על הקיבה או על הכרס או על שאר חלקי השור, קשה מאוד לסמוך על זה, יען כי רבוי המים השוטפים עליהם בחזקה, פעם בחמין ופעם בצוננים, כפי צורך הפועלים, ידיחו וישטפו לפעמים את הכל ואפשר להכיר ברוחק ולפעמים אפילו ברוחק אי אפשר להכיר, ועל כל פנים, הישראלי הוא מוכרח להיות בר-סמכא, כי בידו היא להאכילנו טרפות כמו כשרות, וממנו יבקשו בעלי-הבתים באזהרות יתירה וכן השוחטים יזהירוהו שלא יאבד אפילו ¹⁷ אחת מן

17. וכמוכן שחש ביותר לאימת בעל הבית נותן לחמו ומימו וכיון שכן אם נאבד לו החשבון מן הכשרות והטריפות ממלא החסרון מן הבא בידו ובלבד שלא יחסר המוג דאו יתקצף עליו בעה"ב, ויוכל לפטרו ממשמרתו.

הכשרות. והביטו וראו מי הם הנאמנים האלה: לא בעלי תורה ויראה, וגם לא בעלי שכל ישר, את מי שיכולים השוחטים להשיג שיקח משכורתו בזול – אותו יקחו.

את אחד מהם אזכור שהיה מחלל שבת בפרהסיא ושמו היה אייזיק, והוא היה הפלאמבערער מן 17* הסמאל סטאף, עד שבקושי הדחתיו ממשמרתו, על ידי טרחה גדולה והשתדלות רבה, ועל כל פנים, בעת שהיה אצלנו הרב ממאסקווע ז"ל כבית המטבחים שלנו היו אז אחד עשרה שוחטים ובודקים, בלאמכירערס היו חמשה ומשגיח אחד, הרי ששה עשר בכל, והבעלי בתים שלמו לכל אחד את משכורתו תמיד מדי שבוע בשבוע כשכירי יום, אבל תיכף אחרי מיתתו של הרב לקחו השוחטים את הרב הנ"ל שהכל תהיה תחת השגחתו, ובכרי שלא ירעשו העם, למה יהיה כזאת שעליו לברו יסמכו כל השלאכט הייזער דהעיר, היינו סווארצעלדס, יונייטער, ניו יארק, אלה השלשה הם העיקר של כל העיר ואגפיה, לכן התחברו לו עוד רב אחד רק למען שמו. 17** ורק

17. פי' החלקים הקטנים מבהמה כמו ראש כבד לשון, ריאה, בני מעיים,

ועוד.

17. מכאן אפשר לשפוט עד היכן ירדנו עשר מעלות אחורנית כי בימים ההם באמעריקא בעת ששימש המחבר והיו מצב השחיטה ובדיקה וכשרות בכללו מאד ירוד כמו שיראה כל דואה בשורות הספר מ"מ הבינו אף הקלים כי א"א שרב אחד יקח אחריות פקוח על ג' בתי מטבחים (כפי הנראה לא הי' לו שם פיקוח על מצרכים (פראדוקטען) אחרים) וירננו החרדים והמדקקים כאשר יראו חותם רב אחד על כל הני בתי מטבח, ובתור כסות עינים לסמות עיני היראים ראו הכרח להוסיף עוד רב אחד לפנים כמבואר כאן בפנים).

בדורינו אנו נשפלנו כ"כ במדת יר"ש עד שאין בעלי המטבחים ובעלי בתי חרושת רואין שום חשש כשלון מסחרי (כיוזעס) אם יקחו לרב המכשיר אותו הרב שישנם כבר תחת פקוחו כמה בתי מטבחים ועוד כמה מאות מצרכי מזון מינים ממינים שונים המפורזים בעיירות שונות.

הדברים מבהילין הרעיון עד למדי כי דבר זה מוכיח הוכחה ברורה כי היראים ישינים שינה עמוקה בתרדימה גדולה בשדי הכשרות ואין פוצה פה ומצפצף כי אילו היו היראים מוחין נגד פירצה הנוראה הלזו היו הבעלי בתים מוכרחים נגד רצונם להשתמש בהרבה רבנים שלא להפסיד מסחרם (זכור ואל תשכח כי גם שם היו משגיחים לרוב כמבואר בפנים).

בשלאכט-הויז הנקרא יונייטער, ובפירוש התנו עמו שידע שהשוחטים הם בעלי בתים שלו והם לקחוהו להיות רב אצלם ולקחוהו בתנאי כפול כמו התנאי של בני גר וראובן.

ואז הסכימו תיכף הראשים מהשוחטים עם ההאלסיילערס להחליף את משכורתם, לקחת מהכשרות כבקשתם מאז, כי בכל שלאכט-הויז יש להשוחטים ב' מהם, אחד מהם נקרא בשם פארמאן והשני כמו מזכיר (סעקרעטער), שהם המדברים עם הבע"ב ועל פיהם יגמר כל הדבר, ואז מספר הטריפות שהיה מתחילה ערך ארבעים ממאה ולא פחות משלשים וחמשה ממאה, נתהפך בפעם אחת שלא נמצא אלא י"ח או לא יותר מעשרים ממאה, כן היה כל הזמן שעמדתי עמהם ג' שנים אחרי מות הרב ממאסקווע.

ומה שמתחילה היה בא אצלי איזה שוחט לומר בשתיקה שעל שור זה לכו נוקפו משום שהיה אי דרסה כי מחמת המהירות מהפועלים אי אפשר להזהר מזה שלא ישהה או שאר איזה פסול שחיטה והייתי מטריפו, כי אני הייתי מן הכודקי חוץ שהם הגומרים לומר כשר או טריפה, ומזמן ההוא שהתחילו לשלם ממספר הכשרות פסק זה, וגם כי הרבה פעמים באתי אל הרב הנ"ל וסדרתי לפניו מה שאני מטריף והם מכשירים וכא הרב והתחיל לדבר למה תהיה אצליכם כזאת? נתנו לו תשובה מפורשת: אנו יודעים יותר מכם בשחיטה, ומי הביאכם הלום לרב, הלא אנו! אם אינכם רוצים תוכלו ללכת לשלום, ומחר יהיה אצלנו רב אחר על מקומכם. ואז נעשה פניו לכך כמו חלב והלך בפחי נפש.¹⁸ ומאז נתהפך הרב לאיש אחר, שאם לפעמים נתערכה כשר כשר עם טריפה על ידי טעות מהפלאמבירער, ואז הולך הפארמאן מהשוחטים לבית הקור שכולם נתלים, וכורך שם איזה שרוצה ועושהו טרפה והשאר כשרים, וכשספרתי מזה להרב, היתכן? והיתה

הי' בבית מטבחים אחד וי שוחטים וששה משגיחים (לעומת זה כהיום בבתי המטבחים שלנו הנקראים "גלאט כשר" ושוחטים אותו המספר בהמות לשעה ששחטו אז והרבה פעמים עוד יותר ויש רק ג' שוחטים וב' משגיחים בערך) ואעפ"כ הי' הבעלי בתים מתיראים שלא ינחו דעת הקהל עם ג' בתי מטבחים שיהי' תחת דגל רב אחד).

18. מכאן רואין שרב יר"ש שהי' מיצר על המכשולות הנעשין בבית המטבחים מיד כאשר שמע קולו הרם של בעה"ב כי יפטרנו ויקח רב אחר נתהפך לאיש אחר וכ"ז שייך גם בימינו שלקחת רב המכשיר ורחייתו תלויים ביד בעה"ב כחומר ביד היוצר ברצותו מקרב וברצותו מרחיק.

תשובתו לי: הלא בשבוע נשחטים ערך 3000 ואם יתערב א' או ב' טריפות, הלא מדינא בטלים ברוב. כאשר שמעתי את זאת מפיו ממש נפחדתי ולא יכולתי לדבר אתו, כי מה יועילו דברי אם גם הוא מסכים להם, הלא כל דבר שהוא קבוע הוא כמחצה על מחצה ואין רוב, וגמרתו בלבי לעזוב את המצב.

י ב

שתערובות אברים כשרים בטריפה שכיח מאוד

ותערובות כאלה מן הסמאל סטאף המה מרובים מאוד ¹⁹ והכל נתכשר על ידי הפארמאן מהשוחטים, הוא העד, הוא הדיין, ושום שאלות לא יובאו להרב ¹⁹ על הכל השוחטים בעצמם דייני הצדק, אבל זה אמת, שמשכורת השוחטים נתרכה כפלים ממה שהיה בראשונה, כי בעלי הבתים עושים חשבון אחד מכמה שנמצאו כשרים, ועולה החשבון סך הכל למשל ערך 800 דאלאר, ומזה יחלקו ליתן טשעק לכל אחד כפי החלוקה מהפארמאן של השוחטים, לזה חמשים ולזה ארבעים ולהפועלים כפי מה שהשוחטים משלמים להם, ואם יעלה הסכום הכולל רק 750 אז יתמעט מהטשעק של כל אחד לפי חשבון זה.

הטשעק של השכירות לא ישוה שבוע בשבוע, כמו שהיה בשנים הראשונות, וממילא מובן מזה כיון שהכל שייך לשלם מדמי השוחטים, כל מה שיכולים למעט באנשים, הן בשוחטים והן בפועלים ימעטו וישאר להם ²⁰ רווח יותר, ממנהג זה נתעלו ההאלסיילער למיליאנען

19. הכוונה דהרבה אברים נפרדים מהבהמה לשון — כבד — בני מעיים — ריאה, שני צדדי גוף הבהמה ועוד והתערובות בהן מאד מרובים.

19. גם בזה"ז כפי השמיעה אין שאלה באה מבית המטבחים כלל לבית הרב.

20. המחבר כאן מבאר כי כאשר מחלקין הממון לפי חשבון הכשרות בין השוחטים יותר יהנו כאשר יהיו שוחטים מועטים שע"ז נופל חלק גדול יותר לכל אחד, ודבר זה שייך גם בזה"ז כיון שבעלי המסחר הם המשלמין לשוחטים ועשירין מקמצים עיניהם רע להרבות בשוחטים ובדוקים ומשגיחים, וכל שלפי המלאכה סגי בצמצום יתספקו בזה, ומשערין דבר זה כמו שאר המלאכות של הפועלים דכל שנעשית המלאכה א"צ לפועלים יתירים ה"ה בזה כיון שנעשה כל מלאכה לפי ראות העין דהיינו השוחט שוחט, הבדק מניס יד לפנים. יש בודק חוץ. יש

והשוחטים לאלפים, אבל והוא רחום יכפר לעשירות כזאת, כי דמים בדמים נגעו, ומקור דין זה הוא בגמרא (בכורות כ"ח: וכ"ט.) הנוטל שכר לראות הבכורות אין שוחטים על פיו ואפילו כמו אילא ביבנה שהוא חסיד באמת ולא יטה אעפ"כ לא התירו לו חכמים, כי אם דוקא שוה בשוה. והרמב"ם ז"ל פסק כן גם לשוחטים שלא יטלו שכר מכשרות יותר מטריפות, וכך הסכימו כל האחרונים ואפילו אם תמצא דעה אחת להכשיר בדבד מועט, אין זה שייך לארצנו אמריקה, כי הדין של דבר מועט הוא רק כששוחטים א' או ב' אבל אצלנו מריבוי השחיטות אפילו פרוטה אחת נחשבת למרובה שעולה בשבוע לסכום רב, ולשוחטים כאלה אסור מדינא לפסוק שום פסק להכשיר.

ויש להבין שמדוב שחיטות ²¹ כאלה יש הרבה שאלות יום יום ובפדט שאלות מן בית הכוסות שנקבה ע"י מסמדים גדולים שנמצא בהם, ממש אין לך יום שלא יהיו כמה וכמה ביום והכל נגמד ע"י האנשים הפועלים, לפעמים בא ליד השוחט לדאות והכל נעשה כשר על ידם, ומה שיש משגיח ²² אחד בשלאכט-הויז, הלא הוא עומד בחדר מיוחד ששם השוחטים משחזים החלפים ולא יצא מפתח חדרו ואינו רואה לא השחיטה ולא הבדיקה ולא שום שאלה יבוא לידו, כי אין לו

בלאמבירער הנקרא (ליופי המליצה משגיח. הכל שמחים הרבנים והבעלי בתים כיון שב"ה הכל טוב אין נוחרין ח"ו, ואין מכשירין הבהמה בלי בדיקה או בלי משגיח ח"ו, לא ולא, חותמים בחותם של דם ישראל "משגיח" ויאכלו עניים וישבעו.

לא חכמו יתבוננו בהמצב הנורא שהשוחט נבהל לשחוט ולבדוק סכין וסימני בהמה ולרחוץ ידו ולהכין עצמו לשחיטה החדשה הכל במינוט אחד וכן אצל הבודקים אז יבינו כי אין מלאכת השוחט כמלאכת הפשטת עור הבהמה דשם כל שרואין שנעשה המלאכה טוב, אבל כאן לאו בראות העין אלא באבנתא דליבא כי נגזל הרחבת הדעת ומנוחת הנפש המאד מוכרח להשוחט.

נהי' עובדא כאשר פתחו השוחטים פיהם לבקש הוספת שוחטים כי כבר עליהן רגל המלאכה ונרחה טענתם ונשאר, מבלי מענה, והכל באופן ראשון.

21. פי' שחיטה שררכה במהירות ומרוצה מוליד הרבה שאלות יום ויום ואין דורש ומבקש.

22. משגיח אחד לא די וכ"ש בדליכא משגיח כלל מחמת קמצנות בעה"ב

כבזה"ו.

פנאי, כי לכל אחד ואחד די לו לגמר מלאכתו על מה שהוא עומד והלואי שתהיה יציאתו כביאתו.

גם נתקנו בבית המטבח הרבה חביות פתוחות שנוטלו מהן שוליהן דלמעלה, ממולאים עם מים על ידי קראן שנגדיהן, מהן יש שהן ממולאות מים רותחים ויש עם מים קרים, הכל לפי צורך הפועלים, ובימי החורף כולן כמעט מים חמים כמובן, ולהפועלים המפשיטים יותנו לכל אחד ואחד סמרטוטים גדולים חדשים וכל אחד מהם יטביל את הסמרטוט שלו בהחבית ומרחץ ומשפשף היטב את הבשר והחלבים של הכליות לנקותם מכל לכלוך ודם, גם הסכינים שמפשיטים יטבילו תמיד בהחבית, כמובן שהמים החמים יעבירו שמונוית החלב מהסכין וכזמן שמרחצים הבשר עם המים אז נראה להדיא שצף שמונוית חלב על המים בהחבית ואז עדיין הבשר חם וגם המים חמים ונבלעים המים החמים בהבשר החם, וזה נעשה ממש יום יום, אי אפשר להם בעניין אחר להמתין עד שיתקררו, כי מפני רבוי השחיטות הכל הולך בזריזות.

יש עוד זמן אחד בימי החורף לפני ימי אידיהם, אז מביאים הסוחרים את סחורותיהם לשוקים הגדולים להראות לעין כל את ההידור והיופי של סחורותיהם, וכן גם סוחר הבשר במשך איזה שבועות קודם הזמן הוא מתחילים לעשות על הבשר איזה ציורים שונים להדרו וליפותו, והציור הוא באופן זה:

תיכף אחרי ההפשטה, בעוד הבשר חם, לוקחים מהחלב המוכחר ג"כ חם ומטיחים כל הבשר ותיכף בחמימותם חותכים ומעבירין עם הסכין על הבשר איזה ציורים, כמו אילן וענפיו, והטבע של בשר חם, כשמחתיך אותו מעט בנחת תיכף יתפרד הבשר במקום הניתוח ונעשה הציור עליו יפה ולבן מהחלב שעל הבשר, וכן עושים יום יום קודם חגם, ואפשר שהקצבים הנאמנים יסירו החלב בעין מה שימצאו על הבשר הבא להם בחנותם, אבל את החלב הכלוע בבשר שהטריחו עליו בהיות שניהם חם, זה אי אפשר לו לנקר, וגם לא כל הקצבים שוים, יש מדקדקים בזה ויש שאינם משגיחים לטרוח בזה, כי הם מסתפקין בזה שנתלה על הבשר פתקאות כחתימת הרב שהבשר כשר למהדרין מן המהדרין, ומה צריך יותר מזה! 22.

22. מכאן נ' דבשר שמחתימין עוד בבית המטבחים בחותמת כשר (וכן

נוהגין גם היום בכל מקום) גורמת מכשול גדול ופתח פתוח להקצב בחנות שלא

ולדעתי ספק גדול הוא אם כשר הוא למהדרין, הלא המהדר בדבר רוצה שלא יהיה שום ספיקה בהכשר ולא יקמץ בממונו לשלם פרוטה יתירה, רק שלא יהיה לו שום ספק באכילתו בכשרות. על כן אחינו בני ישראל, נתתי לכם הסדר בקצרה מתהלכות השחיטה בארצנו, כי על ²³ הכתב אי אפשר לי לפרש הכל, כי זקן אני ונלאו ידי מלכתוב, אך זאת תדעו שלא לחנם אמרתי שאוכלים ספקי טרפות בארצנו, אפשר שלא רק ספיקות רק ודאיות, רק שאין אני רוצה להוציא מפי לומר ודאי על שום טריפות בעולם, כי לכל יש הרבה חילוקי דעות, אבל למעשה כשבאו לידי הטרפתים, ולכן אף כי לביעור חמץ נתנו לנו חז"ל זמן אור לארבעה עשר, ודוקא לאור הנר ולא באבוקה, בכדי שיהיו יכולים להכניסו לחורין ולסדקין ולברוק, אבל ביעור החמץ הזה חוב גמור הוא עליכם יום ממש ובכל יום אתם עוברים בכל יראה ובכל ימצא וגם לאור הנר אינכם צריכים, כי לא

לנקר הבשר, דכל שהקונה רואה חותמת כשר די לו, ואינו מבין כי אינו מעיד על הניקור.

23 הכותב מעיד כי הרבה יותר ממה שכתוב כאן הוא באמת.

מוסר גדול יש ללמוד מכאן כי העונש שנקבו חז"ל על כל מי שבידו למחות אין גם אחד אפילו הדיות ואיש פשוט שינקה מזה הבה ונתבוננה קצת, ידוע עוד מימי הקדמונים כי הקצבים היו היותר אלמים. ותקיפים, עזי פנים, כעסנים, אשר לא ישא פנים לזקן אפילו כגובה ארזים גבוה וגדול מרבץ שמו בנוסף לזה שררה הפקירות גדולה באמעריקא בשדי הכשרות בימים ההם.

ידוע עוד כי בעבור בצע כסף עלולה בן אדם לעשות דברים היותר גרועים. ובאותן הימים יהודי שיצא מאירופא לארה"ב אמעריקא נחשב לקל ופורק עול (ואצל הרבה משפחות ישבו שבעה עליו) ובהפקירא נחא לי.

וכל אחד ממדות הללו הי' די לבעלי בתים לפרוץ בשדי הכשרות והשגחה ככל העולה על לבם וכ"ש בצירוף כולם יחד, ועם כ"ז הי' לחץ היראים על בעלי הבתים במקצת עכ"פ להגביל אפקרותא דלהון שיצטרכו (עכ"פ לפנים) להרבות רבנים מפקחים וגם משגיחים כפי הצורך, הרי שבעלי הבתים תלויים בדעת הקהל במובן דבאין לקיחה אין מכירה (ווען עס איז נישט דא קיין קאסטעמערס איז נישט דא קיין ביונעס).

וגם בימינו אלה אם היו היראים והמדקדקין מרימין קול יחד בזעקה גדולה על פני חוצות כי אין אנו רוצים בשר ושאר פראדוקטען רק מה שהם באמת למהדרין כי אז היו הבעלי בתים מוכרחים לציית לקול זעקתם.

כמחבוא ובטמון הוא, אך בפרסום גדול לעין כל ואין כאן שום ספיקות, כמאמר לשון חז"ל, הרי השור שחוט לפניך ²³* ואין לזה תועלת רק כשיהיה הכל ביד העיר, להרכנים ישולם מהעיר די סיפוקם בריוח וכל ההכנסות שיש להם יהיה שייך להעיר וכן יהיה ג"כ עם השוחטים, אז בטח שיהיה הכל כשר וישר, אבל כאשר הוא כעת, שכל אחד מוכרח לעשות מעצמו, כל אחד מהם מקלו יגיד לו, כל המקל לו וכו' ובכל דבר דרבנן מקילים, כאמרם ספיקא דרבנן לקולא, וכן בכל דבר שצריך שיעור מקילים שלא ישגחו על זה שכל שיעורים שנתנו חז"ל הלכה למשה מסיני הם, כידוע שיעורין, חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני, ומזה יצאו כל הקלות שנעשו בעיר, וכאשר תלכו על דרך האמת והשלום אז ודאי תצליחו והבורא יתברך ישלים כל צרכיכם לטוב, כי הבא לטהר מסייעין אותו ושלום יהיה לנו ולכל ישראל אמן.

הזכרתי לפניכם סדר השחיטות והתשלומים כשהיה מאז, ועליכם חוב ²⁴ גמור לראות איך הוא מעמדם כהיום הזה, כי מערך עשר שנים שאינני בא בחוכם ואפשר שנשתנה בשום מה, רק זה ידוע לי, שגם אז כשאמרתי להרכנים למה יהיה כן בהתשלומים מהכשרות כחרו לי הדבר ואמרו שרק דבר מועט, 2 סענטים, משלמים יותר מהכשרות, אבל לא כן הוא כדבריהם, וגם כי בארצנו מרבוי השחיטות לא שייך דבר מועט, כי אף פרוטה אחת תעלה למרובה כמשך השבוע שמשלמים השכירות. גם רבים אומרים שבארצנו ²⁵ הכל כשרים בכשרות, כי כשנמצא סרכה בריאה מטריפין אותה מיד, אבל זה שקר גמור ²⁴, ואדרבה מקילים ומקילים יותר מדאי.

23. הרי שלא מצא המחבר שום תרופה בעולם רק כשיהי' הכל ביד העיר.

24. דבר זה נחוץ מאד בזה"ז.

25. בעוה"ר גם בזה"ז זועקין כן.

והעולם סומכין עליהם ואין מי שישגיח עליהם והכל הוא מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאים בטוב ענין זה, ע"כ צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים (מובא בהק' לסי' גבעת פנחס).

6) הרבה שנים שאני עוסק בעניני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות וראיתי בעוה"ר שיש הרבה מכשולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין (גבעת פנחס ה' ניקור).

ומשם רואים שגם במדינת אונגארן כבר היו מכשולים גדולים בהרבה מקומות והמראה כתב קבלה מה שקיבל שם עדיין צ"ע בסמכותו.

7) בס' תורת הניקור הירושלמי וז"ל: מדוע הרבנים הגדולים ובעלי תריסין שידם רב בכל מקצועות התורה הזניחו לגמרי למוד הלכות אלו שהן לא הילכתא למשיחא אלא מהלכות ההכרחיות ביותר, הסיבה היא: יתר המקצועות בתורה אדם המתעמק בגמרא וראשונים ואחרונים אפשר לו לקנות לו ידיעה במה שעוסק לא כן הלכות אלו אינו עוסק בפועל ממש נשארן הלכות אלו ערטילאין בבחינת תורת הנסתר — **ורבה העזובה במקצוע** זו והרבה נכשלים באיסור חלב אפילו אלו שמדקדקין על מצות קלות כחמורות.

8) בפסק בד"צ דעיה"ק ירושלים תובב"א וז"ל: רבה ההזנחה בענין ניקור שכל מנקר מלמד ומורה למי שרוצה ובזמן קצר ממלא את ידו לעסוק במלאכת הניקור ללא שום תעודה וקבלה ובאמת ערביך ערבא צריך ועי"ז רבה המכשלה להאכיל ח"ו בחלב ודם איסורי כרת רח"ל.

9) כ"י הפמ"ג באו"ח (הנהגות הנשאל באו"ח סדר ב' או' א'). וז"ל: ובעוה"ר לע"ע אין לומדין דיני ניקור ומסור לכל וראוי לכל מורה אם באפשר לו ללמוד אשרי וטוב לו, עכ"ל.

10) הגאון הנורא שר התורה והיראה מוהר"ר יונתן אייבשיץ זצ"ל, בספרו כרתי סו"ס סי"ה וז"ל:

בזה"י יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות המנקר כיון דעכשיו בזה"י רבו החומרות וכבד עליו הטורח ועל הרוב אינם בני תורה ואין לסמוך בניקור כ"א על בקי וירא ד' מרבים. ועוד כ' בזה"ל:

מיום עמדי על דעתי שלמדתי ה' ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן לא סמכתי על מנקר כ"א מה שהייתי מנקר בעצמי ויגיע כפי אכלתי, עכ"ל.

פוק חזי חומר איסור חלב והלא פשוט וברור כי הגאון הק' מהרר"י ודאי הי' מקפיד ומדקדק על המנקר בעיר שלו שיעשה הכל על צד היותר טוב בהשגחה מעולה וקפדנית ואעפ"כ לעצמו לא סמך ע"ז בודעו שאע"פ שעפ"י התורה די לו לסמוך על מלאכת המנקרים אולם בעבור יודעו שגם

כבר הי' לעולמים

בהיות שיש הרבה הצועקין כי לא יצוייר במקום שיש השגחת רבנים יראים וחרדים שהבשר לא יהא מנוקר כהוגן ואם הרב נאמן להורות על שאר דברים של או"ה נאמן ג"כ לומר שאין חלב בבשר, ע"כ מצאנו לדבר בעתו להראות להקורא כי כבר לפני מאתיים שנה ועוד לפני זה מימות המהרש"ל גם במקומות שחיו רבנים גדולים ומופלגים בתורה ויראת שמים, עשרת מונים גדולים מבזה"ז ואעפ"כ היו מכשולות גדולות, ועל הרוב מטעם שמלאכת הניקור הוא מלאכה כבידה בפרט שלא להניח משהו מחלב, וגם חסרון ידיעה מרובה יש בה (וא"א להסבירו למי שאינו בקי בה) ומשם ישפוט כל אחד עאכו"כ בדור שפל כימינו דלא יבצר כלל שהקצבים יתרשלו בניקור כיון שהרבנים אין בקיאים בה. וכ"ש חלק אחרונים שגרי מדינה ארצה"ב הם בחלק המינכר ממדינת הגר שאין רגילין בזה כלל, והא לך מה שכתבו הספרים.

1) בסי' צינה לדוד להגאון מוהר"ר דוד דייטש זצ"ל (מגדולי ספרי הניקור עוד בשנת תק"ח) וז"ל: ראיתי מנקרים חותכין בשר ואומרים זה חלב, ועל חלב גמור אומרים שזה בשר וכמה פעמים עמדו המנקרים ואומרים בחוצפה כך קבלנו וכך מנהגינו מקדם והייתי בעיניהם כמתעתע באומרים אם אמת אתך למה אין מזהירין לנו הרבנים אשר בארץ. המה חכמי הדור על זה. ואני בעניי אמרתי להם בודאי חכמי הוראות לא ידעו מזה המכשול ועל מנהגך אני אומר דור תהפוכות המה ומנהגם לגיהנם.

2) בישי"ש חולין פ' גיד הנשה סי' י"ט וז"ל: אני הגבר ראיתי שרוב המנקרים שלנו אע"פ שמחמירין בענין ניקור לחתוך אפי' מההיתר, ובכל זאת נמצא הרבה פעמים שמקילים בחלב לכן נהגתי בעצמי וכו' עכ"ל.

3) מהר"ם מינץ תיקן שלא יסמכו על בשר המנוקר עד שיבדקו מנקר אחר מומחה כי יארע שגם אחר הניקור נשאר הבשר לא מתוקן כראוי. (מובא בישי"ש שם).

4) אין לבעל נפש לסמוך על שום מנקר אלא אם מכיר שהוא ירא אלקים. ובקי במלאכת הניקור (ישי"ש חולין פ"א סי' ב').

5) בסי' בית יצחק (יור"ד סי' ס"ד) תוכחת מוסר על הרבנים שמשכו ידיהם מן המנקרים בשר מליתן השגחה עליהם (פ"י שמשכו ידיהם מלהעמיק וללמוד דיני ניקור כראוי) וסומכין על המנקרים שלמדו איש מפי איש ולפעמים גם רבי לא שנה וא"כ תלמידו מנין לידע, וגם בחלק הפנימי הכל ממשמשין בו נשים ועבדים וקטנים, ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועכ"ז לאחר שנתמנו לשו"ב עושים א"ע למנקרים

באוכל חלב בהיתר נתטמטם המוח והלב לא רצה לסמוך על שום אדם רק
מה שעשה בידיו ממש.

היוצא מכל הנ"ל:

פירצות בניקור החלב כבר הי' לעולמים ובכל דור ודור עומדים עלינו
הס"מ וכת דילי' לכלותינו עוד מימות מהרש"ל ולפני זה, ומי שהעיר ד'
את רוחו זכה להנצל מפח יוקשים. וכל הקורא ומעיין בספרים הנ"ל ודאי
חושב בלבו כי אילו הי' הוא חי בדורות ההם הי' עומד במסירות להציל
נפשו ונפש ביתו היקרים להתנזר מבשר אותן המנקרים שמזניחין עבודתן
מבלי לנקר הבשר כדבעי. ומתעורר רחמנותו על זרע ישראל שנכשלו בלא
יודעים, אבל אינו מכיר כי בו בפרק עומד הוא במצב נסיון הלזו ממש וגם
עליו ירשם בספר הזכרונות לאחר עשרות שנים שהי' באותו הזמן שנכשלו
בית ישראל באכילת חלב גם של דאורייתא באופן נורא ומבהיל, ומה לו
להמתין שיכלל גם הוא בין הנכשלין ח"ו שנרשמינ שמם לדורות עולם
ובודאי שצריך שימנע לגמרי מאכילת בשר בהמה מלהיות כל ימיו בשגגת
אכילת חלב ח"ו או קרוב למזיד אחר שקרא כל הנ"ל. והבא לטהר מסייעין
אותו.

הדרכה ללימוד הניקור

לימוד ניקור מספרים

החורבן הגדול העלולה לצאת ממקצת ת"ח ורבנים

הלומדים הלכות ניקור בספרים בלי עיון בפועל על מעשי
המנקרים מומחים להבין בכל פרט ופרט להשוות הכתוב בספר
עם המציאות מחריב עולמות וככל שהשפעתו מרובה על הכלל,
המכשול המעותד לצאת מהוראתו וחוות דעתו ג"כ מרובה
ואחריות הנכשלין בחלב דאורייתא ודרבנן דור אחר דור עד
ביאת גוי"צ על חשבונו הוא.

אבל דעו נא שלא די בלומד ממנקר סתם כי הלא גם בהם
רבתה המכשלה כמו שמבואר בספרים (עיי' פרק כבר הי'
לעולמים) וכבר צווחו מרנן ורבנן ע"ז כי זה אחת מסיבות
השתלשלות הפירצה בכשלוך חלב מדור אחר דור ע"י שהמנקר

המחוסר ידיעה מלמד לתלמידו עפ"י דרכו ושבתא כיון דעל על
ואם רבו לא שנה תלמידו מנין לו.

והדרך לצאת מהמכשלה ללמוד אך ורק ממנקר מומחה
שיש לו קבלה מגדולי וגאוני הדור (שהם יודעין לא להסמיך רק
למי שלמד מהמומחה האמיתי) או קבלה בהשתלשלות פ"י שרבו
שלימדו י"ל קבלה איש מפי איש מגאון וצדיק פלוני, כמו שהוא
כעת אצל גדולי מנקרי ארץ ישראל שכל זה סדר ניקורם
נתייסד ע"י הני קדושי עילאה מעניקי החמה הגה"ק מוהר"ר
יושע לייב דיסקין זצוק"ל, והגה"ק מוהר"ר שמואל סאלאנט
זצוק"ל ובית דינם.

וליתר שאת ערכנו כאן מה שהביאו הגאונים בספריהם
מפורש כי א"א ללמוד ניקור מספרים בלבד.

(והמשך לזה לקמן – "אחריות לחווה דעה בניקור
החלב").

א. בס' בית יצחק ה' ניקור (בעקרת הבית סי' ד' כלל ו'
בעמודי זהב או' ט') וז"ל: צריך להזהיר להמוני עם מי שאינו
בקי ולא למד סדר הניקור ממנקר מומחה אפ"י הוא למדן גדול
חלילה להגיש למלאכת הניקור בפועל מעשה ידיו (ומובן מזה
שה"ה להורות ולחוות דעה, ואדרבה זה חמור כי בעושה בפועל
ידיו לכל היותר יכשיל האוכלין מהבשר שניקר בפועל ידיו, אבל
המורה לרבים בשפת בלתי מהוגנת כגון באומר "צדקו דברי
האומרים אונגארישע ניקור" מכשיל רבבות אלפי ישראל שנים
הרבה באלפי אלפים כזיתי חלב דאורייתא, וד"ל) כי הוא דבר
שצריך לימוד ושימוש גדול, וגדול שימוש יותר מלימודו.

ואע"פ שמעשה וסדר הניקור מבואר ומפורש בספר היטב
מ"מ אינו רק שמיעה ואינו דומה ראי' לשמיעה שצריך לראות
בחוש העינים אשר א"א ללמוד מתוך הספר ובקל יוכל לבא
ח"ו לידי מכשול גדול עכ"ל.

ב. בספר מורה לזובחים (להגאבדק"ק ווירצבורג, והגאון
בעל ערוך לנר כותב בהסכמתו "הגאון המופלא עמוד האמונה")
סי' כ' או' ה' וז"ל:

גלוי וידוע לכל בקי בהלכה שמי שרוצה לעסוק במלאכת הניקור צריך שילמוד תחילה הלכות הנקור מספרים המדברים מהלכות ההם בהרחבה ומבארים עניניהם באר היטב כפי הדין והנהוג (דו"ק בלשונו דגם לימוד בשלחן ערוך ונו"כ לא די) ומלבד זה **צריך להתלמד עוד מלאכת הניקור** עפ"י מראית העין **מן המומחה הבקי בניקור** למען יבינהו היטב מהות הגידין והקרומין האסורין משום חלב ומשום דם והיכן הם מונחין בתוך נתחי ואברי הבהמה כדי שיוכל למצאם בנקל ובברור ויסירם משם בשלימות ובדקדוק וכמ"ש גם הרמ"א סי' ס"ד סעי' ו' וסי' ס"ה סעי' ח', וע"כ פשיטא ופשיטא שאין כוונתינו בחבור ה' ניקור דלעיל להבין ולהורות הלכה למעשה מהן לבדנה בלתי השלימים בעיון בספרים אחרים ובלתי מלמד מנקר מומחה עכ"ל.

ג. בס' הניקור לרש"א (ר"ת ר' שלמה אלטמאן מו"ץ בווארשע בשנת תרע"ט) וז"ל: כל הרוצה לדעת ולהבין **צריך ללמוד בהתמדה אצל מנקר מומחה** ולעמוד על ידו בזמן המלאכה אחרת א"א להבין עכ"ל.

ד. בס' תורת הניקור הירושלמי וז"ל: **ביתר מקצועות התורה אדם המתעמק בגמרא וראשונים ואחרונים אפשר לו לקנות ידיעה במה שעוסק לא כן הלכות אלו אם לא עוסק בפועל ממש נשארו הלכות אלו ערטילאין בבחינת תורת הנסתר ועי"ז רבה העזובה במקצוע זה והרבה נכשלין באיסור חלב אפילו אלו שמדקדקין במצות על קלות כחמורות. עכ"ל.**

ועוד הרבה בספרי ניקור ומיראת האריכות לא העתקנו כעת יותר.

אחריות מלחווה-דעת, ולהכריע, ולתת קבלה

הכרעה משובשת מרבנים

הנה אחר שכבר ביארנו מפי סופרים וספרים שמלאכת הניקור עליו נאמר גדולה שימושה יותר מלימודה ובלי השימוש זמנים הרבה תחת פיקוח של מנקר מומחה אמיתי אין יודע כלום בניקור וכל הוראותיו רק מכשול לרבים תמה תמה יש לקרוא בקול גדול האיך מורה לא יעלה על לב הרבנים ומורים שלא למדו ועסקו כלל בניקור עד כאן באמעריקע ומעיינין קצת בספרים הנדפסין ומדברין קצת עם מנקרים ואח"כ מחווין דעתם בניקור כאחד הבקיאין, שומו שמים על זאת והלא כל חכמתו רק מפי הספרים לבד דהרי מה שהמנקרים מלמדין ערבך ערבא צריך והלא עליהם צועקין מרה שמאכילין חלב לישראל, וכמה מכאיב הדבר שהרבנים הרוצין לחוות דעתם ולהכריע אם הצדק עם המנקרים שקורין על עצמם "מנהג אונגארן" או אם צדקו דברי המנקרים שאומרים על "מנקרי אונגארן" שאינם יודעין מלאכה זו ומניחין, קרומים וגידין, **ועוד במדה גדושה, ואותן הרבנים שלא נפקחו עיניהם כלל במקצוע זו כאשר נכנסין לביקורת הדבר לומדין מפי המנקרי אונגארן ועל סמך זה מכריעין אח"כ כי הצדק עמהם, הלא הדבר הזה צחוק מכאיב וכל השומע יצחק לו כי הרב שלמד ממנקר שאומרין עליו כי מקלקל בניקורו יבא אח"כ להעיד על רבו המנקר (שממנו כל חכמתו) כי טוב הוא, אחר שלימדו המנקר סדר ניקורו ומעיד על מעשיו שכך נהגו באונגארן יבא הרב להעיד כי המנקר עושה כהוגן וכי כן נהגו באונגארן.**

ואם הולכין בדרך עקלקלות הלזו במשך הזמן יתקלקל הדבר עוד יותר ויותר בשפלות הדור, ויבאו עוד ח"ו ח"ו ליתן

קבלות למנקרים על יסוד זה, ודבר זה הוא הריסות הדת וכל היהדות כולה, ד' ישמרנו מתקלה כזאת.

ומעידין אנחנו על רב גדול אחד (כבוד אלקים הסתר דבר) שדימה בנפשו כי כבר בקי במלאכת הניקור (אחר עיון וחיפוש קצת בספרים, ושיחה עם מנקרים מקולקלים) ותסמר שערות ראשנו בראותינו כי ממש לא מצא ידיו ורגליו בביהמ"ד כלל ושגג בדברים פשוטים מאד אשר כל הבקי קצת בענין ניקור לא יטעה בה, וכפי דמיונו שכבר מבין בענין הניקור כבר מוכן להעיד מה צריכין לנקר ומה לא, ואם יתמשך הענין באופן זה מסתמא יתחילו ג"כ להסמיך מנקרים עפ"י שיטתם וצרכם וענין זה מזעזע נפש כל יר"ש עד היסוד, ובמסתרים תבכה נפשינו על החורבן המעותד לצאת מזה על הכלל כולו ברו"ג.

סדר הלימוד להיות מנקר

ולא לבד שהלימוד ממנקר משובש ממשיך השיבוש מרב לתלמיד אולם אפילו הי' המנקר מומחה גדול באמת א"א שיתלמד התלמיד להיות בקי היטב בחכמת הניקור ע"מ לעשות בפועל מלאכת ניקור בפחות משנה שלימה לכה"פ ומצוי מאד שגם אחר שנה שלימה לא יהי' בקי היטב לכל פרטיהן עדיין עד קרוב לשתי שנים, וכל זה להרוצה להתלמד ע"מ לעסוק במלאכת הניקור כשיש (ראש המנקרים) המחפש אחר מעשיו ותנאי נוסף יש שבמשך הזמן ניסה לנקר הרבה כשרבו המנקר המומחי עומד על גביו לראות מלאכתו אם עושהו היטב היטב.

סדר הלימוד לנותן קבלה

אבל מי שרוצה להתלמד להיות בקי במלאכת הניקור ע"מ להיות מוכשר לתת קבלה למנקרים על סמך ידיעתו צריך לימוד בספרים זמן הרבה על ניקור חלק הקדמי **וגם אחוריים** בצירוף עם העיון במעשי מנקרים מומחים (שיש להם קבלה בהשתלשלות מגאונים מפורסמים) **בניקור חלק הקדמי וגם אחוריים** כמה שנים דכשלא יהי' בקי בחלק אחוריים ונותן קבלה

בחלק הקדמי יכשל בכשלונות גדולות בלי שיעור וערך (כידוע לכל מנקרי אחוריים) (וכמו שהוא כעת – ואכמ"ל) ויחד עם זה גם פעולות מעשיות, וגם יהי בקי לא לבד במלאכה הניקור רק בכל המנהגים השונים שבכל מדינה ומדינה כדי שאם יבא רמאי לרמאות דכן מנהג אונגארן וכיוצא, או שיאמר כי במקום פלוני מכרו בשר אחר צלע י"ב יוכל להכחישו (לא כמו שהוא כעת שהרב מאמין לכל מנקר כהלכה למשה מסיני) וצריך שימוש הרבה אצל מנקרים מומחיים הרבה (דאיזה חכם הלומד מכל אדם) שנים הרבה כי הרי רוצה ליקח על עצמו אחריות של יסוד היהדות התלוי באכילת רבבות רבבות כזיתי בשר לכל הסמוכין על נתינת קבלתו עד סוף כל הדורות.

גוערין בו בניזיפה

ובזה תבינו שכאשר ראינו בעינינו רב גדול שאחר חיפוש בספרים בערך חודש (או מעט יותר) ושיחות קצרות עם מנקרים שיצא עליהם קול פסלות רצה ליקח האחריות הגדולה על עצמו להורות לשואלי דבר דבר ד' זו הלכה, כי ניקורם של המנקרים (מכשילי הרבים) הטוענים (לתרץ קלקולם) שזה ניקור אונגארן, טוב הוא ומתעקש בזה עד שא"א להעבירו על דעתו אע"ג שעומדים נגדו בויכוח גאוניים מופלגים בחכמת הניקור הרבה שנים בלימוד ובמעשה גם בחלק אחוריים ומפורסמין בכל המדינה בשמם וקבלתם נמשכת דור אחר דור מהנהו תרי צדיקיא הגה"ק מוהר"ר יושע לייב דיסקין זצוק"ל, והגה"ק מוהר"ר שמואל סאלאנט זצוק"ל ובי"ד שלהם וכבר העמידו תלמידים מומחים מופלגים במקצוע זה, ואעפ"כ לא נמנע מלהצדיק אותם את הקצבים המתרשלים ואת טענתם מנהג אונגארין וללמד עליהם זכות, בוודאי שראוי לגעור בו עד שירצה לתיקן תיקון בכל החומר שבדבר.

ובחרת בחיים

בקשה ותחנונים!!!

בני ישראל האהובים זרע בירך ד' אשר מקור קודש מחצבתן בני אברהם יצחק ויעקב שעמדו רגליהן על הר סיני.

דעו כי יסוד והקיום של עם ישראל המאמינים בה' ותורתו כמקובל דור אחר דור בראש וראשון הוא הקפדנות המדויקת באכילה ושתי' דבלאו זה זרע ישראל יוצאין לתרבות רעה ח"ו (פר"ח יור"ד סי' פ"א) ומדינות שלמות יוצאין מהדת (שו"ת ד"ח ח"א סי' ו'). וגורם צרות לכלל ישראל ח"ו ברו"ג (חפץ חיים).

ברור ג"כ כי ניקור חלב מעולם נמנה בין הדברים שבהם המכשול מצוי מסיבת חסרון ידיעה של המנקרים והרבנים, וגם מחמת התרשלות עבודתה בדיקנות, וזרע ישראל נתנסו בע"ז בכל דור ודור ואותן שעמדו בנסייון זה וגם הקפידו בשאר מיכלא ומשתיא הן הן שזכו להשאר דורות טהורות וקדושות אשר מהם נמשך שלשלת זרע בירך ד' מאז ועד עתה וגם להלאה עד ביאת גואל צדק.

אל נא אחי תרעו כאשר נשוח את אשר עם לבבינו, הכלל ישראל כולו תלוי על המשקל, משקל כבד יש לכל נפש ונפש לבד.

ביד כל אחד ואחד לבחור בדרך החיים שתשפע לו חיים ארוכים וברוכים בכל טוב בעוה"ז ושכרו המוכנת לו לעוה"ב אם יתרחק כמטחוי קשת מאיסור הנמנה בין החמורות ביותר מטעם שעונשו בכרת, ומטעם תוצאותיה שמטמטם לב הנשמות לגדול וקטן ומבדיל הנשמה משורשה עד לכורתה כולה מעולם הבא (כמ"ש בזה"ק המובא ביסושה"ה שער ז') והוא איסור חלב שעונשו בכרת כמו חמץ בפסח וכל ירא וחרד החש לנפשו בניו ובנותיו לא ישקיט רוחו בהשקטת הבל ורעות רוח דאולי אינו או בטענות אחרות שוא ומדוחים כי יודע שדבר זה בנפשו הוא, וגם אכילת חלב בשוגג מנפש עד בשר יכלה כ"ש לעמוד בזה כל ימי חייו לעולם. בפרט כשרואין בחוש צרות מתרבות מיום אל יום צעירים נחטפים בחצי שנותיהם, ועוד צרות וחליים ומקרים רעים אשר קשה להעלותן על הכתב פוקדין אנשים ונשים וטף למעלה מהרגיל וכל העם תמיהין ושיילין אלו לאלו מה זאת עשה אלקים לנו ואין איש שם על לב לחשוב כי פן ואולי לא יצאנו חובתינו בעת אשר השמועה גדלה מיום ליום שהחניות בשר מלאות חלב שאיסורו בכרת! ופונים עורף לכל השמועות כאילו לא לנו נוגע הדבר, אבל לא יעלה על דעתו כי באותו מדה נידון למעלה בפינוי עורף ממנו בעת דחקו ובעת צרתו, ובעת הקטרוג וכמו שדרשו חז"ל עה"כ ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, אם אתם פורשים ממאכלות אסורות הרי אתם שלי ואם לאו אתם של נבוכדנצר וחביריו.

שיל"ח

מלצ השחיטה בארצה"צ

מתוך ספר

להורות נתן

חלק שלישי

ישא מדברותיו בבירורי הלכה בענינים הנוגעים
לארבעה חלקי שולחן ערוך

★

מה שחנני השם יתברך בחמלתו עלי
הצעיר באלפי ישראל

נתן באאמו"ר הרבני הצדיק והחסיד המפורסם
מוה"ר עמרם זצוק"ל הי"ד געשטעטנר

אבדיק קרית אנרי בני ברק
ור"ם דמתיבתא פנים מאירות

מח"ס נתן פרו על מסכתות, להורות נתן על התורה, ונתן
לכהן על ספר תקפו כהן, מבעד לצמתך, מאורות נתן שבשו"ת
מאור החיים ב"ח, מקדש מעט, ושאר ספרים.

בני-ברק

שנת ולחורות נתן בלבו (תשמ"ב) לפ"ק

ספר להורות נתן

חלק יורה דעה סימן לט

בעזה"י. כ"א שבט תשל"ט לפ"ק.

כאשר שהיחי בעיר פלונית *זיוס טו"צ טבח השחא, נחזקשחי ע"י יקורי העיר לזקר צניח המטבחים דשס כדי לעמוד על סדרי השחיטה. ואני לעשות רלון יראיו חפלאי ועשיתי כמזוקש, וההטכנחי צניח המטבחים צמשך כמה שעות טעח השחיטה של גסות ועגלים. והצטחתי שאחר חזרתי לארה"ק אעלה על הכתז מה שמאלתי לנטון לעורר. וטרס יהא כל שיה צקרחי צשני צחי שחיטה גדולים צאררה"ק כדי להחלמד מהס למקום אחר. חאת החורה העולה מכל מה שראינו צזה, כאשר אצאר צערת השי"ת.

הנה סדר השחיטה צק"ק הג"ל לריך תיקון רב, כי כפי המלצ
דהאידנא יש צו כמה וכמה פקפוקים ומהס. המוריס
מאוד.

(א) **בראש** וראשונה אשר כל מלאכה השחיטה והצדיקה נעשית על ידי שוהט יחידי, כשצמשך שעות ספורות שוחטים כמה עשרות צהמות גסות ועגלים, ואין צין שחיטה צהמה אחת לשניח אלא זמן קלר צלצד, וצאותו הזמן לריך השוחט לצדוק את הסכין ולהכינו לשחיטה הצהמה הצאה. וכנה מצואר צשו"ע יו"ד (סי' ה"י סי"ט) לענין צדיקה הסכין ח"ל, "ויצדוק לאט וצנוונת הלצ שלא יפנה לצו לצדריס אחרים". ולהלן שס (סי"ז) כתז "והצרי לריך ישוצ הדעת ויראת שמים לצדיקה הסכין, הלא הרהא כי יצדוק אדס פעמים שלס ולא ירגיש צפגימה דקה ואחר כך ימלאכה, כי הכין לצו צאחרונה, וצחינת חוש המישוש גפי כוונת הלצ". והצ"ח שס כתז, שאע"פ שיפנה מחשבתו לדין

* הגאון המחבר שליט"א היה אז בארצה"ב וביקר את בית המטבחים של "השחיטה המהודרת" ביותר בעיר גוא יארק ועוד הרבה יותר מהכתוב כאן, ידוע הוא להיודעים את המצב דפה.

בדיקת הסכין לא ירגיש בפגימה אם לא יכוין לבו בבדיקתו עכ"ל. והש"ך שם (סק"ל) הביא בשם מהרש"ל, שהרבה לקרוא חגר על שבדוקין הסכין במהירות וכלי כוונת הלבו ושראוי להזהיר ולהקפיד עליהם בדבר זה עכ"ד. ובשמלה חדשה שם (סי"ז) כתב "שיבדוק מחון מחון ובכוונה גדולה בלב פנוי מכל מחשבות וכו', ולכן אין למנות על זה כי אם יראי שמים ביותר וחרדים על דבר ה' ואינם נבהלים ונחפזים בדעתם". וכן דעת קדושים והוצא בדרכי חשובה שם (סק"ם) כתב, שאם יש חשש היסח הדעת כל שהוא או טירדא כל דכו באלמנע הבדיקה לריך לחזור ולבדוק אפילו כמה פעמים עכ"ד. ומכל זה מבואר כי בדיקת הסכין לריכב להיות במחיות גדולה ובלב פנוי מכל מחשבות וכלי חשש הפרעה. ונדון דיון שאחרי שנגמרה שחיטת בהמה אחת עובר רק זמן קצר וכבר הבהמה השניה מוכנת לשחיטה — ומכל שכן גבי העגלים אשר הם מוכנים לשחיטה זה אחר זה בהפסק זמן קצר יותר — ואם ישחבה השוחט בבדיקת הסכין, יעוררו הפועל הנכרי המכניס את הבהמות לאמור עמוד ונעשה מלאכתנו, ואף אם הבדוק לא ישעב לדבריו מכל מקום בהכרח הוא חושב מחשבה שלא להשהות את שחיטת הבהמה הבאה יותר מדי, כי אי אפשר לעכב את שרשרת השחיטה זמן רב מדי, ומלא שיהן לבו פנוי מכל מחשבות בשעת בדיקת הסכין, וכבר כתבו בספרי השו"ע דעיקר השחיטה והעריופות הוא הסכין. (ב) זאת ועוד, כתב בדרכי חשובה (סי' ח"י ס"ק קע"ה) ח"ל, לריך השו"ע לחבר שכשירו עייפה שלא יבדוק הסכין אז, ואם בדיק הסכין ביד עייפה ה"ז בחזקת שאינו בודק ככל הנורף, כי ידוע דכשכיד עייפה אין מרגישין בה כל כך, ולכן פשוט הוא שלריך השו"ע לחבר כמה שאירע כמה פעמים שנתקלקל הסכין עד שלריך השו"ע לחכך הרבה בהסכין על ידו עד שמעמידו על תילו כראוי, שלא ישחוט חיכף רק לאחר שימתין קצת להניח ידו עד שירגיש שאינה עייפה ואז יבדוק הסכין וישחוט, וכמש"כ ביד אפרים לעיל (סי' א') ובדעת קדושים כאן (סקכ"ג) שהוא שכיח דע"י עייפות ההיתוך לא ירגיש בפגימה וההרגשה היא רק ביישוב הדעת בלא עייפות וכו', שוב מלאחי. בסי' אור זרוע ללדיק וכו' שמחיר שלא יבדוק השו"ע סכינו חיכף לאחר ההשחזה רק ירגיע ויניח זמן מה כדי שלא יהיו אבריו

כבדים עליו מחמת הכחזה, וכן כשהוא בא מן הדרך או ממלאכה שהוא עוסק בה ירגיע עלמו קודם שיצדוק סכינו לפחות כמו חלי שעה עכ"ל הדרכי תשובה. והנה צנזון דידן ששוחטין מקודם כמה עשרות גסות ואחר כך עושה השוחט צדיקה פנים וכשגמר הצדיקות שוחט כמה עשרות עגלים, והכל נעשה בצריזות ובמהירות, הנה איכא חשש גדול שאחר שהתעסק בידיי לשחוט ולצדוק במשך כמה שעות, מחטייפת ידו של השוחט, וכשמגיע לשחיטת העגלים ידו עייפה מרוב העבודה, כי אין זמן להפסיק בין הפרקים, ואיך תועיל אז צדיקה הסכין. ועוד דמצינן בשו"ע (סי' א' סי"ח) דשיכור לא ישחוט שרגיל לבוא לידי דרסה, וכתב העו"מ (סקי"ח) מטעם שאצטרו כבדים עליו עיי"ש. וא"כ כשידו עייפה מחמת שהתעסק בה כמה שעות איכא גם חשש דרסה.

ג) וכדי להנצל מכל החששות האלו מן ההכרח להעמיד לכל הפחות שני שוחטים לכל שחיטה, והאחד יעסוק בשחיטה בלבד והשני יעסוק בצדיקה הסכינים בלבד, ויבינו כמה סכינים כדי שהצדוק יוכל בכל שעה ליתן סכין צדוק צידו של השוחט, ושיוכל לצדוק את הסכין בניחותא בלי מהירות ופזיזות. ועל ידי שיבינו כמה סכינים יוכל השוחט ליקח לכ"כ בהמה סכין אחר, ועד שהשתמש בכל הסכינים המוכנים כבר גמר הצדוק את הכנת הסכין החדש בניחותא. ועיי"ז יכול השוחט לשחוט בישוב הדעת כי לא יהא מועל עליו צדיקה הסכין ותירקן בין בהמה לבהמה, וכל מעיינו יהיה רק צמטשה השחיטה, וכמו כן הצדוק יהא כל מעיינו בצדיקה הסכין בלבד, ומוציא השנים מן האחד. ואי לאו דמסתפינא שאין הצדוק יכולין לעמוד בהבולאות הוב חמינא שצריכין שיהיו שלשה שוחטים, כדי שהאחד ישחוט והשני יצדוק הסכינים והשלישי יעסוק בצדיקה פנים, כי השוחט עושה צדיקה פנים לארבעים או חמישים בהמות בזו אחר זו ידו מחטייפת ועכ"פ הרגשתו נפגמת, ואם מיד אחר כך יעסוק בשחיטת העגלים או בצדיקה הסכין איכא למיחש

לעייפות היר. ובשחיטה גדולה כזו מן הראוי לעשות כן. ובארה"ק
ראיהו שיש צורך מיוחד לבדיקות הריאות והוא אינו שוחט ולא
בזק סכינים, או שבזק הריאות ששחט מקודם אינו שוחט שוב
אחר הבדיקות. וכך הוא הדרך הראוייה.

ד) ובאמת שכבר נהגו מקדמת דגל בקבלות ישראל שאין שוחט
 יחיד ראוי לשחיט, וכמש"כ בחש"י חסס סופר
 (יו"ד סי' י"ג) כי בק"ק פפד"מ חיקן ההפלאה ז"ל שאפילו
 שום עוף לא ישחטו צלי שנים צודקין הסבין לפני השחיטה,
 ובק"ק פרעשבורג החמירו רק בגסות, וכחצ החת"ס שהוא מנהג
 יהיקין וכרצ שהיקן בקבלתו גם צדקות כן יאשר חילו עיי"ש.
 וכ"כ צבי שמלה חדשה (סי' ח"י סי' כ) "וראיתי במקומות
 החרדים לדבר ה' ממנים שנים, ועוצים השנים מן האחד ואיש
 את רעהו יחזרו ויחירו". וכ"כ הפרמ"ג (שם שפ"ד סקכ"ט)
 דעלשיו שבעור"ר רבו המחפזים ראוי לתקן שיחיו שנים אלל
 השחיטה עיי"ש. וכ"כ בשו"ת דברי חיים (ח"א יו"ד סי' י"ב)
 שמהג עירו שאינם שוחטים רק בצירוף שני השוחטים ולאס
 אחד ערוד לר"ך אחד מהצ"ד לילך עמו לבית השחיטה עיי"ש.
 וכ"כ להחזיק צמנהג זה בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' ה')
 וכחצ שהחיוצ על כל צ"ד להקים הדת בגדר וסייג צנעין כזה
 והוא בכלל חרור אשר לא יקום וכו' עיי"ש. וצבי דעת תורה
 (סי' ח"י סקל"ח) הביא שכן הוא תקנה הקדמונים עיי"ש.
 ועיין סי' דרכי תשובה (סי' א' סי' קע"ו) ובהוספות שצט"ס
 שם שהביא כן מכמה מקורות עיי"ש. ומעתה אם צמניהם
ששחטו בקבלות רק בהמות מועטות צפעס אחת, וצין שהיטת
בהמה לבהמה עבר זמן ניכר עד שקשרו את הבהמה והכניוה
לשחיטה, ומי"מ תקנו שלא ישחטו אלא ע"י שני שוחטים, והוא
לחירוהו יתירה, מכש"כ צנזון דידן שהשחיטה נעשית צמהירות
ואין הפסק צין צמהה לבהמה אלא זמן קצר בלבד, הכי ודאי
שחיוצ גמור הוא שלא לשחט אלא ע"י שיטמדו שם לפחות שני
שוחטים. ועיין בשו"ת דברי חיים (ח"א יו"ד סי' ח') שכתב,
 כי ידוע שצבית המטבחים יש כמה מיני ענינים מלפקת הטבחים
 ומדברי הבונים ושם ערדות ולעקות ובהלות שונות, ולכן לר"ך

השוחט ליישב דעתו ולא להבהל עי"ש. ומכש"כ בנדון דידן אשר
בנית המטבחים נעשה עבודה רבה ושם הרבה פועלים גויים
עומדים לפופים, ועושים מלאכתם צבילות ובחפזון, ואם
מתעכבת מלאכתם על ידי שאין השוחט מודח לשחוט ולכן הם
מתעכבים במלאכה ההפשטה וכו', הרי הם מרעימים בקול לאמור
כלה מלאכתך, ולריך שהשוחט לא יחת מקולס ומרמונס לא
יענה, ולא ישחוט עד שימלא את הסכין מחוקן לשחיטה. מ"מ
א"כא למיחש פן ירך לבדו מחמת בהלה הלוועקים. ולכן בשביל
טעם זה בלבד לריך שיבא שוחט שני בלדו כי טובים השנים
לעמוד מול המרעימים, ומכל זה ברור אשר חיוצ גמור הוא
להעמיד עוד שוחט ללדו של השוחט הראשון, והאחד ישחוט
והשני יצדוק את הסכין.

(ה) והענין השני העטון חיקון, הוא מקום עמידת השוחט
בשעת שחיטת העגלים, אשר הוא כעת סמוך
ונראה למקום עמידתם של הפועלים הנכרים העושים את
מלאכתם שם, וממם המחזים מים על העגלים השחוטים מיד
אחרי שחיטתם, ומקום התזה המים הוא כשחים שלש אמות
סמוך למקום השחיטה — ולא יתכן כלל לשחוט במקום שהשוחט
אין לו יישוב הדעת ועלול להבהל מנחיצת המים או מלעקת
הפועלים, ואף אין לו מקום משומר והגון להניח שם את סכין
השחיטה. ועיין בפחתי חשונה (סי' י"א סק"א) בשם שבית
יעקב (ח"צ סוס"י ס"א) שאם כבה הנר בלילה באמצע השחיטה
הרי ע"י כביית הנר נבעת השוחט חוך השחיטה ועושה שהייה
ועריפה עי"ש. וא"כ פשוט דאסור לשוחט לעמוד במקום שיכול
להבהל. וגם בדיקת הסכין לריכה ישוה הדעת ולא יתכן זה
במקום בהלה. וכיולא בזה מבואר בשו"ע יו"ד (סי' קל"ח סל"א)
שלא העמוד ע"ג כלי חרס ולא על גבי בקעת ותעבול שמא תפחד
שלא תפול ולא תעבול כראוי. וכן שם (סל"ד) לא תעבול במקום
שיש חשש שיראוה בני אדם מפני שמתוך כך ממחרת לעבול
ואינה מדקדקת בעבילה עי"ש. ועיין ש"ס נדה (יג.) דכשעומד
על הגג במקום ביעותיה לא אחי להרהורי עי"ש. הרי דביעותיה
מבעלת מחשבת הל"ב. וא"כ פשוט שהשחיטה ובדיקת הסכין
לריכין להיות במקום שאין שום חשש לביעותיה ולהפרעה כל

שהוא, ולא יתכן לעשותם במקום שמתוויים סמוך לו שיעלים נכרים רבים העלולים להתקל בו. וזכל צחי השחיטה צארה"ק ראייתי שיש להשוותים מקום מרווח לעמוד רחוק משאון צעלי המלאכה האחרים, אשר שם יש מקום להנחת שולחן ועליהם מונחים הסכיני כ' בלי חשש שיפלו או שמישהו יגע בהם, ושם עומדים השוחטי' ז' בין שחיטת בהמה אחת לשנייה בהשקט ובעת, ואינם ניגשים למקום השחיטה אלא כשהבהמה כבר מוכנת לשחיטה, וגם שם יש להם מקום מרווח לעמוד בלי חשש דחיפה או נגיעה כל שהוא. ועל כן חייבים לתקן את מקום שחיטת העגלים שחיה מחילה בין מקומו של השוחט לבין מקומם של שאר הפועלים, והשוחט לא יוכל לראות בשעת השחיטה אלא את הבהמה בלבד, וגם יהא לו מקום מרווח לעמוד בין שחיטת בהמה לבהמה ולבדיקת הסכין ביישוב הדעת ובמחשבות ולא בין המולה שאר הפועלים. וצאמת שגם מקום עמידת השוחט בשחיטת הגסות הוא קטן מאוד ואף שהוא מקום סגור אבל הוא עומד סמוך להנכרי המכניס את הבהמות העומדות לשחיטה לחוך בית קבול בו עומדת הבהמה בשעת השחיטה, והנכרי עומד סמוך לו בשעת בדיקת הסכין, ויש חשש שאם ישהה בבדיקה יעוררו הנכרי למהר מלאכתו. ולריכין להתקן שהשוחט יהא לו מקום מרווח וסגור לעמוד בין שחיטת בהמה לבהמה אשר שם יוכל לבדוק הסכין בהרצת הדעת רחוק משאר הפועלים. וגם יהא לו מקום מרווח להניח שם את הסכינים על שולחן מיוחד לכך.

(ו) עוד זאת לריך תיקון — סדר ההשגחה על הבהמות הכשרות לבל יהערצבו עם העריפות. כי כפי מה שראיתי ח"ו שם אלא איש אחד שהוא מושכר ע"י בעל האטליז, המחזים את החתיכות השונות במספרים למען דעת לאן הן שייכות. אולם כפי שראיתי הוא מוכרח לעשות עבודתו בחפזון גדול כי הבהמות והחתיכות מונחות על מסילה המתנועעת ונוסעת בלי הפסק ואם לא יחזים את החתיכות במהירות תמלאנה החתיכות ממנו והלאה, ויש חשש גדול שמחוך הבהילות והחפזון יבואו לידי הקלה של עירוב חתיכה של עריפה בין הכשרות, ולא יתכן כלל להשאיר דבר זה לעבודתו של איש אחד בלבד. ולכן חייבים

להעמיד שם משנית, שיהיו סידורים נאותים ויעמוד על המשמר
שלא יוכל לבוא לידי ערעור וטובים השנים מן האחד.

סימן מ

— המשך התשובה הקודמת —

(ז) והנה צהורה אחת כתיב בה, ולכן לא אכחיד תחת לשוני
כי יש לפקפק מאוד על מה ששוחטין את הבהמות
כשצואר מלמעלה והסכין מלמטה — דהנה מצואר צש"ך (ס"ו
ו' סק"ח) דלכתחלה אין לשחוט כצואר הבהמה למעלה ואף
כשחופס הסכין בידו משום חשש דרסה עיי"ש. אלא שכתב
החנ"ש שם (ש"ח ס"ז והחנ"ש סקט"ו) שאם ראש הבהמה
קשור היטב למעלה באופן שאי אפשר לו להכביד כלל על הסכין
כ"ז מותר אף לכהילה עיי"ש. ובגדול דין שראש הבהמה
נתפס בשעת השחיטה בין מלקחיים המחזיקים את הראש, הוי
ליה כקשור למעלה דשרי. ובדאי שעל זה סמכו מלכתחלה לשחוט
באופן כזה. אולם יעויין דרכי תשובה (ס"ו ו' סקמ"ז) שכתב
בשם ס' מנחת הזבח, דאף כשקשר הראש למעלה אין לשחוט
כך כי אם בשעת הדחק בגון שאי אפשר להפיל את הבעל הוי
לאיזו סיבה, וכתב שהיודע מהות הענין לא יקול עלומו לשחוט
כן דכשהבהמה עומדת ואוררה למעלה והסכין למטה, מיד
כשמתחילין לשחוט היא נרעפת ואוחזתה חולשה ליפול לארץ
ומכבדה על הסכין ויש בה דרסה גמורה, וגם בקל יכול לטעות
שהייה ושאר קלקולים, לכן המחמיר שלא לאכול מצטר הנשחט
כן הצוא עליו ברכה עכ"ד. והנה הששא זו איכא גם בגדול דידן,
כי המלקחיים החופפים את ראש הבהמה בשעת השחיטה אינם
אוחזים את הראש באופן מוחלט עד שלא תוכל הבהמה להזיז
ראשה כלל, כי צעונו ראיתי שגם אחר תפיסת המלקחיים עדיין
צמחה של הבהמה להזיז ראשה, והשוחט היה צריך להחליק על
ואררה כדי להביטה שלא תזיז ראשה בשעת השחיטה. חכ מוכיח
כי גם אחר תפיסת הראש ע"י המלקחיים עדיין צמחה של
הבהמה להחזיק ואררה וראשה, והבהמה שולעת גם אז על
שריריה (מוסקל בלטי"ז), וברגע שמתחילין לשחוט מתרפה כהה
של הבהמה ושריריה נופלים ומכבידין על הסכין ואיכא חשש
דרסה וכמש"כ בס' מנחת הזבח ה"ל. זאת ועוד, כי על ידי

ששוחטין מלמטה למעלה או באלכסון נאלץ השוחט להכחופף ולעקם גופו בשעת השחיטה, והנה מצוהר בצדו הימני (סי' כ"ד סק"ג) צ"ש כנסת הגדולה להזכיר לשוחטים שלא ישחטי מייבש כי הישיבה מביאה לידי דרכה. והפרי"ח כתב דדועבד כל בידוע לו שלא דרם מיתה. ונפרמ"ג (שפ"ד סק"ה) כתב דאין להחמיר בדועבד בהפסד מצוה ואף בלא הפסד מצוה יש ללדד אם יודע שלא דרם שיי"ש. ודרכי תשובה כה (סי' ל"ה) כתב שנמדינתו נובגין בהחמיר שלא לשחוט בישיבה שיי"ש. וימנחה כשמחכופף למטה בשעת השחיטה ומעקה גופו, איכא למיחש פן שיי"ז אינו יכול להרגיש אם אינו צל לידי דרכה, ומי נתן לנו רשות לשנות את אופן עמידת השוחט בשעת השחיטה מהאופן שנהגו בו מאז ומשולם, וכשם שהכנה"ג חשש לדרכה כששוחט בישיבה שמה יחוש גם אנהו כששוחט בכפיפת קומה ובעקימת גופו, דשמה גורמת עקימת הגוף שהשוחט לא ירגיש בשלימות את הנוטות ידיו והלצעותיו ועיי"ז אינו מרגיש בדרכה. [כעת מלאחי בשו"ת מאזניש למשפט שדן בענין השחיטה במדינת קה"ק קדמה שהצוהר למעלה והסכין למטה].

ח) ולכן נראה לי שיש להשתדל מאוד לאפשר לשחוט בנהוג בכל הפוזות ישראל מאז ומקדם, דהיינו שהצוהר מלמטה והסכין מלמעלה והשוחט לא ילערך לעקם גופו בשעת השחיטה — והיינו שיש להתקין את צית הקיבול אשר הבהמה נכנסת בו בשעת השחיטה, באופן שהצית קיבול כולו יוכל להתהפך אחרי שהבהמה נכנסת לתוכה, כך שחיינה רגלי הבהמה למעלה וראשה למטה, וכאשר ראיתי צית קיבול כאלה בצארה"ק.

ט) גם ראיתי לעורר צמה שנהוג שהשוחט בשעת השחיטה אוחז את הסכין צידו הימנית, ואילו צידו השמאלית מחזיק כלי אשר בו הוא מגרד את אורח הבהמה לפני השחיטה כדי שיהא נקי ולא יפגום הסכין, ומקודם הוא מגרד ומנקה את הצוהר בכה צידו השמאלית ומיד לאחריו הוא שוחט — ולדעתי אין זה מהנכון, כי השוחט לריך שיכוין ידו ודעתו בשעה שהוא יגש עם הסכין אל הצוהר כדי לשחוט באופן שלא יהא חשש דרכה, ולריך שישים דעתו ולבו שיוכל לשחוט על ידי הוצאה

להורות נתן

והולכה בלבד בלא דרסה. ברם אם הוא מגרד מקודם את
לואר הבהמה בידו השמאלית בכפיפת גופו וזכת, ומיד ברגע
שלאחריו הוא מקרב את הסכין שבידו הימנית אל הלואר ושוחט,
איכא למיחש שלא יוכל לשים לב ולא יוכל לאמן ידו כהוגן כדי
להצטיה שלא ישחט אפילו כל שהוא צורך דרסה — ואין אדם
יכול לכזין שחי כוונות כאלה, עיין הוס' מועד קטן (ה:) ד"ה
לפי, וראצ"ד (ה' פרה אדומה פ"ז ה"ג) — ואף שאינו שוחט
אלא לאחר שסיים את גירוד וניקוי הלואר, מ"מ כיון שהשחיטה
נעשית מיד חוץ רגע כמימריה אחרי הגירוד, איכא השגא ה"ל.
ולכן הנכון הוא שהניקוי ייעשה טרם שנקח השוחט את הסכין
בידו, ובארכ"ק ראיתי שמנקין ע"י התזה מים מתוך לנור ע"י
הלואר, וזה נכון עפי כי ההתזה אינה דורשת התאמתה של
הגוף משא"כ כשמנקין ע"י מגרד. ועל כל פנים לא יקה השוחט
את הסכין בידו עד שנגמר הניקוי ואין בידו השמאלית כלום.

ולמסקנא דמילתא יש לעשות את החיקונים דלהלן —

(א) בכל שחיטה יעמדו לכל הפחות שני שוחטים, כשהאחד
שוחט והשני צודק את הסכין, ויכינו כמה סכינים
כדי שיהיה חמיד סכין צדוק מוכן לשחיטה, והצודק לא ילטרך
למהר לגמור את צדיקת והכנת הסכין, אלא ייעשה הכל
במהירות גמורה ובישוב הדעת. ומה טוב אם על גביהם יעמוד
מו"ל שישיגם שכל נעשה כהוגן. ואין להרשות בשום פנים

לשחוט ע"י שוחט אחד בלבד.

(ב) בין גמר צדיקת הפנים של הגסות לבין התחלת שחיטת
העגלים לריך שחבא הפסקה לפחות חצי שעה, כדי
שבאותו זמן יוכל השוחט לנוח ממלאכתו, וגם להצדק את הסכין
יכיה זמן להכין את הסכינים כדצטי וגם להנפש ממלאכתו.

(ג) יש לתקן את מקום שחיטת העגלים באופן דלהלן — ראשית
יש להקצות מקום מיוחד צפינה רחוק מהפעולים
האחרים, אשר המקום הוא יוקף עם מחילה גבוה, ושם יעמוד
שולחן אשר עליו יונחו הסכינים ושם יעמוד מי שצודק את הסכין
ויכין את הסכינים בשביל השוחט, וגם השוחט יעמוד שם בין

שחיטה עגל לעגל. ויהא שם מוכן גם כסא לנות. ושנית יש להעמיד מחילה גבוהה סביב מקום עמידת השוחט בשעת שחיטה העגלים, כדי שלא יראה לפניו את הפועלים בשעת השחיטה ולא יהא השם שיחבבל ממלאכתם או מהזחת המים, וחייבים לתקן שהשוחט והבדוק את הסכינים יהיו נפרדים משאר הפועלים מהם ומהמונס. ודבר זה הוא חיוב גמור. ובאמת שגם במקום שחיטה הגבוה יש להשתדל לעשות מקום מרווח כ"ל להשוחט והבדוק, ולשם זה לריך לסלק את הכותל ולתקנו בצורה נאותה.

ד) צריך להעמיד משגיח מיוחד שיעמוד במקום שהבהמות השחוטות עולות על המסילה הנוסעת, וישגיח שהאצרים החתוכים לא יוכלו להערב. גם לריך שיעשה סידורים מתאימים ע"י התקנת מספרים על הבהמה ועל החתיכות כדי שלא יוכל לבוא לידי הערובות בשום אופן. ואין לסמוך בזה על איש אחד בלבד, כי מלבד האיש המחתים את החתיכות לריך שיעמוד שם משגיח מיוחד.

ה) יש לתקן שהשוחט ישחוט את הבהמות באופן שהלואר יהא למטה והסבין מלמעלה, וכמו ששחטו מקדמת דלא וכן נוהגין בכל ארצה"ק, ואפשר לתקנו במאמץ לא רב על ידי שביח הקיבול שבו עומדת הבהמה בשעת השחיטה יוכל להתהפך ע"י לחיצת כפתור, כלומר שאחרי שהבהמה נכנסה לתוך הביח קיבול התהפך הבהמה כדי שראשה יהא למטה. ובארצה"ק מצויים בתי קיבול גם בצורה אחרת ואפשר ללמוד מהם איך לעשותם.

ו) ניקוי ליאר הבהמה ייעשה ע"י נתיחת מים מלגור לפני השחיטה ערם שלקח השוחט את הסבין בידו.

בדיקת החוץ של הריאות לא הספקתי לראות, אבל אחשוב לבטח שכאשר יימצאו שני שוחטים חיעשה גם זאת כראוי.

ולסיום דברינו ארצה"ק, כי ידעתי שעל ידי החיקויים הנ"ל יעטרו להוציא הוצאות כספיות לצורך השחיטה יותר ממה שהולאו עד הנה, אולם אין ליבור עני, ולא יתכן שיעיר גדולה כ"ק" פלונית, אשר מצויים בה הרבה תלמידי חכמים ואנשי מעשה וראוי ה' לא תהא אפשרות להתקין סדרי שחיטה

כדבעי למיכווי. ואם מהדורים להקין את לרכי הבית הגשמיים
 שיהא הכל על מכונו צלי שום פקפוק ואף יותר מן ההכרח, על
 אחת כמה וכמה שחייבים לתקן את השחיטה שהוא היסוד
 לכשרות המאכלים שבהא צלל שום פקפוק. וכדי שכל התקונים
 ייעשו ויבואו על מקומם, העלה היעולה למנות ועד של בעני
בתיס ובני חורה אשר ידאג לבצע את כל בניג, ואנשי הועד
שהם צאי כחם של הצבור ישלמו את משכורחם של העוסקים
בשחיטה, וכמו שנהנו מאז ומעולם בכל קהלות ישראל, שהחזקת
השוחטים והמשגיחים מוטלת על הקהלה, ולא יהיו תלויים בשום
דעת יחיד. ואין ספק שעל ידי רצין עיב אפשר לתקן הכנ
 באופן שלא ייגרם שום חיזק לא לבעל האעלח ולא להשוחטים
 ולהעוסקים בענין השחיטה, והכל על מקומו יבוא צשלים,
 והאמת והשלום אהבו.

ופשוט שאין לדון ממה שצשנים הקודמות לא נעשו תיקונים
אלו עיי רבנים גאוניס, כי באותם הימים היחה
השחיטה מוטעת והיה אפשר להזכר יותר ממכשולות, ועוד
דאין דנין אפשר משאי אפשר כי הקהלה היחה קטנה והאפשרויות
הכספיות היו מזוממות ושעת הדחק שאני. אבל כעת שהשחיטה
גדלה והרחיב הי להקהלה הקדושה ופרינו בארץ, עייז גדל חשב
המכשולות, וכל מי שיראה הי נוגעת ללצבו חייב לעשות כל
מאמץ כדי שיעשו כל התקונים הנזכרים, וצרוך אשר יקיס את
 דברי החורה האחת חכות הרבים תלוייה צו צזה וצבא.

דברי המדבר בצדקה למען תקנת הרבים חותם בברכת
 התורה.

שחיטת ואכילת בשר כהלכתה

באנו לסדר מה בין בשר בהמה לבשר עוף וממנו יראו כי הנמנע מבשר בהמה שומר מצרות נפשו ונפש ביתו וניצול מעשירות חששות רציניות. נעשה ע"י צוות שוחטים ומומחים:

בשר עוף	בשר בהמה
סכינה קטן וקל בניקל להעמידה חד וחלק כדבעי.	א) יש לה חליף גדול מאוד שקשה להעמידה חד וחלק, כשנפגם, ונסיון גדול לטרוח להחליקה ביש לה פגם קטן.
בדיקתה קל מאוד בלי קישויים-וכל נער יבדקם. ואין לה אורך רק קצת.	ב) בדיקתה כהוגן קשה-לרוב חריפתה וגם צריכים לבדוק אורך גדול, והרכנים מפקחים מתייראין לדחוק הציפורן היטב על הסכין מחמת חריפתה.
אין בודקין אחר כל עוף-הסכין קצר-הבדיקה ניקל-ואינו מזיק הציפורן.	ג) שוחטים העוסקים בשחיטת בהמה צפורנם מתקלקל בזמן קצר כיון שבודקין אחר כל בהמה ממש, סכין חד וארוך ושוחטים בהמות למאות בכל יום.
העוף צוארה נקי ואין שום קלקול.	ד) צוארי הבהמות מלוכלכים - בפרט בימות החורף - בחול ועפר (ונשאר לכלוכית גם אחר הדחת הצואר כמים) ופוגם הסכין מיד והשוחט צריך לנצל זמן שניתן לו לנוח בין שחיטה לשחיטה (שלא

בשר עוף	בשר בהמה
	<p>יהי עיף) להעמיד סכינים, ולפ"ז עובדים כמ"פ ח' וט' שעות רצופים-חלק בהשחיטה-וחלק בהעמדת סכינין.</p>
<p>לא שייך אצל העוף כלל.</p>	<p>ה) בשחיטת בהמה מדקדקין לשחוט לצד מעלה כל מה שיכול שלא יפול הרבה בשר לחלק הראש, וגורמת הגרמות כידוע.</p>
<p>אצל העוף תופס הראש בידו ומרגיש אם נדה העוף ויש לחוש לשהייה או דרסה.</p>	<p>ו) בשחיטת הבהמה אין השוחט תופס בידו רק הסכין לא הבהמה וקשה להרגיש לפעמים שהייה ודרסה, (ועי' שמ"ח ואחרונים).</p>
<p>אצל העוף זורקין העוף הקטן לקופסא המיוחדת לטריפות ונפרד כולו משאר העופות.</p>	<p>ז) אצל הבהמה כאשר נתנבל אצל השחיטה, או מצאו טריפה לאחר השחיטה נצרך והירות יתירה שלא יתערבו החלקים הראש בין הראשים הכשרים, גוף הבהמה עם השאר ועוד, 'כי כל חלק ניתנת למקום אחר.</p>
<p>לא שייך אצל עוף.</p>	<p>ח) אין סכינים נפרדים-לחתיכת חלקים שמחובר שם חלב ולשאר צורכי חתך (ובחולין-הטבח צריך ג' סכינין).</p>

שחיטת ואכילת בשר כהלכתה

ג

בשר עוף	בשר בהמה
<p>י"א שאין שחיטתה מה"ת רק מדרבנן (עי' כנה"ג סי' כ"ט וב"ח ופמ"ג רי' ה' שחיטה).</p>	<p>ט) שחיטת בהמה מה"ת לכו"ע.</p>
<p>בעוף השוחט תוקף אגודל ורואה היטב היטב שחיטת ב' הסימנים עד שא"א לפקפק עוד.</p>	<p>י) בדיקת הסימנים לאחר שחיטה אם נשחטו רובן וצריכין להרגיש ביד וגם לראות בעינים אם נשחטו עכ"פ רוב ב' הסימנים ובבהמה מיד אחר השחיטה שוטף דם ממקום השחיטה בשטיפה מרובה עד שא"א לראות בעינים (ועכ"פ קשה מאוד) וגם הרגשה שביד נעשה בזמן ששטף גדול של דם שוטף על ידו והשוחט ממנה מאוד מטעם זה בבדיקה, (עי' שמ"ח סי' כ"ה, ועי' ט"ז שהביא בשם המהרי"ל, ועי' בתורת זבח, ובזבח שמואל, ועי' שו"ת כ"ס סי' י"ד עיי"ש).</p>
<p>כמובן שלא שייך אצל עוף.</p>	<p>יא) גוף הבהמה — הוא דבר הגדול וכבד מאד (לערך ח' מאות פונט-עד אלף, ויותר) ואצל הרבה מקומות (לפי מעטאד"ע של השחיטה) יכול הבהמה להכביד באמצע השחיטה חלק שלמעלה מן הסכין על הסכין וגורמת</p>

בשר עוף	בשר בהמה
	<p>שהייה ודרסה, (עי' שמ"ח סי' ו'), זבחי רצון, שו"ת הרד"ם חיו"ד סי' ב', דרכ"ת סי' כ"ד, המנחת הזבח סיים ועלול עי"ז לבוא לידי כמה חששות עיי"ש.</p>
<p>לא שייך בעוף.</p>	<p>יב) בכמה מקומות הבהמות נשחטין תלויין ברגלים למעלה והראש למטה וגוי אחזו בראש בעת השחיטה, ונקרא "שחיטה תלוי" ויש הרבה פוסקין האוסרין זה (עי' פקודת אלעזר וש"א ושו"ת אגרות משה).</p>
<p>לא שייך בעוף.</p>	<p>יג) לאחר השחיטה עד שמגיע הבהמה למקום בדיקת הריאה נזרק ממקום למקום ע"י הגוים והרבה פוסקים חוששין לניתוק סירכות, (עי' שו"ת מהרש"ם, שבט הלוי, וש"א).</p>
<p>לא שייך בעוף.</p>	<p>יד) גוף הבהמה נחלק ונחתך לחתיכות הרבה ואם אצל בדיקת הריאה רואין שבהמה זו טריפה מצוי שכחיפוש אחר חלקי בהמה זו הנטרף טועין ולוקחין אחרת</p>

שחיטת ואכילת בשר כהלכתה

ה

בשר עוף	בשר בהמה
	והנטרף נשאר במקומו כחזקת כשר.
<p>אין מחויבין לבדוק ריאה של עוף, וגם אם בודקין כרגע אחד יבחין הכל.</p>	<p>טו) פראבלעמען מרובין עם בדיקת הריאה, בדיקת פנים, ובדיקת חוץ-כמו החיפזון והבהלה-ידיעת המלאכה על כוריי - טירדת הגוים הצועקים נא! נא! מהר! מהר! שנת עכבים במלאכתן. ע"י הבדיקה-זכרון הסירכות בעל פה, ועוד.</p>
<p>לא שייך אצל עוף שכל עוף חי מחירו 25 סענט ועוד פחות מזה.</p>	<p>טז) אצל הבהמות נסיון גדול להטריף הרבה (במקום צורך) כיון שא"א לשחוט במציאות כמות גדולה בשעה אחד (פי' ב' מאות בשעה וכ"ש יותר) וגם הריעותות מצוי בהו כמו סירכות בריאה, שחיטה שאינה מהוגנת (מחמת לכלוך הצואר-וגם קושי השחיטה הגורמת לכך) יתדות בבית הכוסות, ובעה"כ צועק מרה כאשר מטריפין הרבה.</p>
	<p>יז) לדעת הדע"ת בשם כת"י הב"י בשם ב' מאות גדולים שבשחיטת כל בהמה יהיו עומדים ב' שוחטים</p>

בשר עוף	בשר בהמה
בעוף הוא רק הידור לכתחילה ולא לעיכובא	ושניהם בודקין הסכין- ושנים בודקין הריאה ואינו עפ"י רוב (ודבר זה גם להחת"ס, מהר"ם שי"ק, ד"ח, הפלאה, ועוד).
ולא בעוף	יח) לדעת הגרש"ק (בתקנותיו) אסור לבעל השור להמצא בכתי מטבחים ששוחטין ובודקין שם.
לא כן בעוף.	יט) ההשגחה אינה מעולה כ"כ כי כמעט כל הרבנים אין להם הבנה כמה שרואין, ולהיות משגיח טוב צריך ללמוד בפועל מלאכת הבדיקה כמי שרוצה להיות בודק (שוחט ובודק זקן שעוסק במלאכה זו כשלושים שנה).
לא שייך כמובן	כ) השגחת הרב אצל שחיטה כאילו אינו דגם בזה א"א לו להיות מבין גמור רק בלומד ה' שחיטה ועסק בה בפועל ידיו ממש ובאותו הסיסטע"ם שעוסקים היום (גם זה מפי הנ"ל) (ועיין לק' בקו' שמירה טובה באריכות בזה ותבין).

שחיטת בשר ואכילת בשר כהלכתה

ז

בשר עוף	בשר בהמה
לא כן בעופות	כא) ההמסס ובית הכוסות צריכין בדיקה דמועט המצוי למצוא יתידות תקועות בהן.
לא שייך בעופות	כב) ניקור החלב הנזנח ונפרץ מאד בעווה"ר כפרט בארה"ב, (והוא כרת דאורייתא).
לא שייך בעופות בעופות שמצוי גם בית השחיטה סמוך ונראה למושב בני ישראל מצוי יותר מבקרים והולכים, מאותן הנותנין השגחה על חנות.	כג) אצל שחיטת הבהמות יש איזה רבנים מיוחדים ההולכין מזמן לזמן לראות (לפי הכנתם) אבל החנות (בוטשע"ר) שיש עליה השגחה מרב פלוני אין הכוונה שראה רב פלוני השחיטה ובדיקה דרוב מהם לא דרכו על מפתן בית המטבחים, ואפילו דרכו הי' רק חד פעם -דיש טלטול הדרך גדול שהמקום רחוק, וגם אין מבינים הרבה, והסומכין עליהם כמפקחים על השחיטה טועה מאד שהשגחתם רק על מליחה והדחה הנעשה בחנות.

בשר עוף	בשר בהמה
לא כן בעופות	<p>(כד) בזמן הזה אין רוב בהמות כשרות ובטל חזקת ימי קדם שרוב בהמות כשרות (בנ"י חודש אדר דף צ"ט ע"ב, שו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' ק"ז).</p>
<p>בעופות יכול לקנות עוף שלם שעליה חותם הנחתך לאחר השחיטה.</p>	<p>(כה) ענין חותם על הבהמה אינם באופן נעלה כי בכית המטבחים נחתם על חתיכה גדולה (של כמו 200 פונ"ט) חותם שהוא כשר, וכאשר בא לחנות נחתך לחתיכות קטנות למכירה וליכא חתימה עליהן וכאשר נכנסין לחנות ליקח בשר צריכין להאמין לבעל החנות (הנוגע במסחרו).</p>
בעופות אפשר למצוא.	<p>(כו) קשה מאוד למצוא כשר לכו"ע (פלא יועץ אות טרף).</p>
<p>רוחות קדושות נושבות בעוף (בעל הקנה בטעמי המצות מועתק בקסת סופר סי' ב' סק"ד).</p>	<p>(כז) נקרא בשר תאוה ומגשם אוכליה בימות החול (כתבי האריז"ל).</p>